

Izvještaj o objavljivanju
podataka i informacija
NLB Banke d.d.,
Sarajevo za
2018. godinu

Maj,
2019.

Sadržaj

1. Poslovno ime i sjedište Banke	3
2. Vlasnička struktura i organi Banke.....	4
3. Strategija i politika upravljanja rizicima banke	5
4. Kapital i adekvatnost regulatornog kapitala	28
5. Likvidnosni zahtjevi	44
6. Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja banke.....	49
7. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	50
8. Interni proces procjene adekvatnosti kapitala - ICAAP i interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti – ILAAP.....	51
9. Politika naknada.....	56
10. Bankarska grupa i odnos između matičnog društva i podređenih društava	58

1. Poslovno ime i sjedište Banke

NLB Banka d.d., Sarajevo (u daljem tekstu: Banka) kao samostalno dioničko društvo organizovana je počevši od 1. aprila, 1990. godine. Banka je inicijalno upisana u Registar privrednih subjekata kod Kantonalnog suda u Tuzli, a danas kod Općinskog suda u Sarajevu, te u registru kod Komisije za vrijednosne papire Federacije BiH, sa svim relevantnim podacima i dozvolama izdatim od Agencije za bankarstvo FBiH (u daljem tekstu: FBA) i drugih nadležnih organa. Sjedište NLB Banke se nalazi u Sarajevu, u ulici Džidžikovac 1.

Svoje poslovanje Banka obavlja neposredno i preko organizacionih dijelova, i to:

1. Podružnica Tuzla sa ekspozituroom Lukavac i agencijama Centar, Slatina, Irac i Sjenjak,
2. Podružnica Sarajevo sa ekspozituroom Goražde i agencijama Centar, Pofalići, Ilidža, Markale, Alipašino Polje, Ferhadija i Dobrinja,
3. Podružnica Mostar sa ekspoziturama Čapljina, Široki Brijeg i Ljubuški i agencijama Centar i Rondo,
4. Podružnica Živinice sa agencijom Centar i ekspoziturama Banovići i Kladanj,
5. Podružnica Kalesija sa agencijom Centar i ekspoziturama Sapna i Teočak,
6. Podružnica Gradačac sa agencijom Centar i ekspoziturama Srebrenik, Brčko, Čelić, Orašje i Odžak,
7. Podružnica Gračanica sa agencijom Centar i ekspozituroom Doboj Istok,
8. Podružnica Zenica sa agencijom Centar i ekspoziturama Travnik, Vitez i Tešanj,
9. Podružnica Bihać sa agencijom Centar i ekspozituroom Cazin.

Preko centrale u Sarajevu i razvijene poslovne mreže Banka pruža kompletan servis finansijskih i konsalting usluga među kojima su:

1. primanje i polaganje depozita ili drugih povratnih sredstava;
2. davanje i uzimanje kredita i zajmova;
3. izdavanje garancija i svih oblika jemstva;
4. usluge unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa i prenosa novca, u skladu sa posebnim propisima;
5. kupovina i prodaja strane valute i plemenitih metala;
6. izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (uključujući platne kartice, putne i bankarske čekove);
7. finansijski lizing;
8. kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeiting i drugo);
9. kupovina i prodaja instrumenata tržišta novca za svoj ili tuđi račun;
10. kupovina i prodaja vrijednosnih papira (brokersko-dilerski poslovi);
11. upravljanje portfeljom vrijednosnih papira i drugim vrijednostima;
12. poslovi podrške tržištu vrijednosnih papira, poslovi agenta i preuzimanja emisije, u skladu sa propisima koji uređuju tržište vrijednosnih papira;
13. poslovi investicionog savjetovanja i skrbnički poslovi;
14. usluge finansijskog menadžmenta i savjetovanja;
15. usluge prikupljanja podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih i fizičkih lica koji samostalno obavljaju registrovanu poslovnu djelatnost;

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

16. usluge iznajmljivanja sefova;
17. posredovanje u poslovima osiguranja, u skladu sa propisima koji uređuju posredovanje u osiguranju, osim u osiguranju od odgovornosti za motorna vozila;
18. druge poslove koji predstavljaju podršku konkretnim bankarskim poslovima.

Na dan 31. decembra 2018. godine NLB Banka d.d., Sarajevo je imala 455 zaposlenih.

2. Vlasnička struktura i organi Banke

2.1. Vlasnička struktura Banke

Većinski vlasnik Banke je Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana sa 97,34% udjela u dioničkom kapitalu na dan 31. decembra 2018. godine. Vlasnička struktura Banke prikazana je u sljedećoj tabeli:

Naziv vlasnika	Iznos u KM	%
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana, Slovenija	52.177.300	97,34%
Ostali	1.427.860	2,66%
Ukupno	53.605.160	100,00%

2.2. Organi upravljanja Banke

Nadzorni odbor:

Blaž Brodnjak, predsjednik
Boštjan Kovač, zamjenik predsjednika
Ayda Šebić, član
Dragan Kovačević, član
Igor Zalar, član

Uprava Banke:

Lidija Žigić, predsjednik
Denis Hasanić, član
Jure Peljhan, član

Odbor za reviziju:

Tatjana Jamnik Skubic, predsjednica
Suzana Žigon, član
Nataša Simčič, član
Andreja Golubić, član
Zoran Blagojević, član

Odbor za rizike (odbor Nadzornog odbora):

Igor Zalar, predsjednik
Boštjan Kovač, zamjenik predsjednika
Dragan Kovačević, član

Odbor za rizike zasjeda najmanje kvartalno, a sjednice se održavaju, u pravilu, neposredno prije sjednica Nadzornog odbora Banke.

Odjel interne revizije je organizovan kao samostalna organizaciona jedinica, nezavisna od Uprave Banke i odgovorna direktno Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke. Nadzorni odbor Banke je uspostavio i organizovao nezavisnu funkciju interne revizije čiji je cilj uvećanje vrijednosti i unapređenje poslovanja Banke, kroz savjete i procjene u oblastima upravljanja rizicima, sistema internih kontrola i upravljanja organizacijom.

Glavni interni revizor Banke je Elma Spahović.

Eksterni revizor Banke je Ernst & Young d.o.o. sa sjedištem u Sarajevu na adresi Fra Anđela Zvizdovića 1.

3. Strategija i politika upravljanja rizicima banke

3.1. Strategija upravljanja rizicima u NLB Banci d.d., Sarajevo

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima (dalje u tekstu: Strategija) predstavlja dio ukupnog sistema upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju i usklađena je sa poslovnom politikom i strategijom Banke.

U Strategiju su uključene smjernice Strategije rizika NLB Grupe. Osnovna svrha Strategije je definisanje ključnih rizika uz istovremeno postizanje definisanih srednjoročnih strateških ciljeva Banke kao i ispunjavanje svih zahjeva, kako lokalnog regulatora, tako i usmjerenja NLB d.d., uključujući i zahtjeve Banke Slovenije i ECB na nivou NLB Grupe.

Strategija definiše koje vrste rizika je Banka spremna preuzeti, koji nisu prihvatljivi za Banku, kao i strateške smjernice pri preuzimanju rizika određene u okviru upravljanju rizicima u Banci (kao što je Risk profil, ICAAP, ILAAP, Izrada budžeta i proces planiranja kapitala).

Na osnovu Strategije poslovanja i Risk Appetite, Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima detaljnije određuje bitne principe preuzimanja rizika koji se odnose na vrstu rizika (i povezane segmente ili vrste aktivnosti) koje je Banka spremna preuzeti, a koji nisu prihvatljivi / ili su prihvatljivi samo u vrlo ograničenom obimu.

Strategija je dokument koji određuje materijalne principe i smjernice preuzimanja rizika u sljedećim segmentima poslovanja:

- kreditiranje pravnih i fizičkih lica ,
- osiguravanje odgovarajućeg obima likvidnosti i upravljanje rezervama likvidnosti,
- osiguravanje odgovarajuće strukture izvora finansiranja, uključujući smjernice za poslovanje sa stanovništvom u dijelu koji se odnosi na proizvode štednje,
- upravljanje tržišnim rizikom, odnosno deviznim i kamatnim rizikom, s ciljem upravljanja vlastitim pozicijama Banke,
- zaključenje drugih finansijskih transakcija u trezorskom poslovanju.

Materijalni principi i smjernice za preuzimanje kreditnih, tržišnih i rizika likvidnosti povezanih s rizikom refinansiranja detaljnije su određeni po poslovnim segmentima, uzimajući u obzir važnost i utvrđenu metodu njihovog upravljanja u Banci. Upravljanje operativnim rizikom odnosi na sve segmente Banke.

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Detalnija pravila, limiti, smjernice i kompetencije koje se odnose na upravljanje rizicima definisani su pojedinačnim internim aktima, politikama i procedurama (npr. Standardima upravljanja rizicima NLB Grupe, Politikom kreditiranja nefinansijskih društava u NLB Banci d.d., Sarajevo, itd). Strategija se bazira na jedinstvenim principima Strategije preuzimanja rizika na nivou NLB Grupe.

Glavni principi Strategije su sljedeći:

- uzimanje u obzir kriterija određenih u okviru Risk Appetite;
- uključivanje analize rizika u proces donošenja odluka na strateškom i operativnom nivou;
- fokusiranje na diverzifikaciju kako bi se izbjegla velika koncentracija na nivou portfolija;
- poštivanje risk standarda definisanih za sve članice na nivou NLB Grupe;
- racionalno uvođenje novih proizvoda i analiza i praćenje istih;
- optimalno korištenje kapitala;
- određivanje cijena u skladu sa odgovarajućim rizikom;
- potpuna usklađenost sa internim politikama/procedurama i važećim propisima;
- zadovoljavajući sistem internih kontrola;
- sistem tri linije odbrane.

U skladu sa važećim minimalnim standardima Agencije za bankarstvo FBiH i Standardima za upravljanje rizicima NLB Grupe, internim aktima Banke su utvrđena ovlaštenja nadležnih organa i razgraničene odgovornosti pojedinih organizacionih dijelova za identifikaciju, praćenje i upravljanje određenim vrstama rizika.

Banka je u svom poslovanju izložena različitim rizicima, od kojih su za cjelokupno poslovanje Banke ključni sljedeći rizici:

- kreditni rizik,
- rizik likvidnosti,
- tržišni rizici,
- kamatni rizik u bankarskoj knjizi,
- operativni rizik.

3.2. Politike za upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima je regulisano internim aktima koji su obavezujući po lokalnoj regulativi i usklađeni sa Standardima za upravljanje rizicima na nivou NLB Grupe. Za upravljanje svakim pojedinačnim rizikom ustanovljene su politike sa detaljnim metodologijama, procedurama i uputstvima.

Krovni dokumenti Banke kojima je regulisano upravljanje rizicima su:

- Risk Appetite NLB Banke d.d., Sarajevo,

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

- Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima u NLB Banci d.d., Sarajevo,
- Risk profil NLB Banke d.d., Sarajevo,
- ICAAP – proces interne procjene adekvatnosti kapitala,
- Plan oporavka NLB Banke d.d., Sarajevo.

Politike za upravljanje rizicima podrazumijevaju set internih dokumenata Banke kojima se uređuje način upravljanja pojedinačnim rizikom. Politikama za upravljanje pojedinačnim rizicima definisan je način organizovanja procesa upravljanja rizicima uz jasno definisane odgovornosti u tom procesu, način procjene rizičnog profila Banke, identifikacija pojedinačnog rizika, mjere za ublažavanje identifikovanih rizika, način praćenja i kontrole, uspostavljanje sistema limita, uspostavljanje sistema internih kontrola, okvir stres testova i obračun ICAAP-a.

Cilj pojedinačnih Politika je postavljanje okvira za upravljanje pojedinačnim rizikom odnosno identifikovanje izvora rizika, uspostavljanje mjera za upravljanje tim rizikom, kao i limitiranje negativnog uticaja rizika na finansijski rezultat i kapital Banke. Politike su u skladu sa regulativom Agencije za bankarstvo FBiH, kojom se uređuje oblast upravljanja rizicima u bankama, standardima NLB Grupe i dobrom bankarskom praksom u oblasti upravljanja rizicima.

3.3. Strategija i politike za upravljanje pojedinačnim rizicima

3.3.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obaveze prema banci. U skladu sa važećim minimalnim standardima Agencije za bankarstvo FBiH i Standardima za upravljanje rizicima NLB Grupe, internim aktima Banke su utvrđena ovlaštenja nadležnih organa i razgraničene odgovornosti pojedinih organizacionih dijelova za identifikaciju, praćenje i upravljanje određenim vrstama rizika.

Upravljanje kreditnim rizikom, kao najvažnijim rizikom, je usmjereno na prihvatanje umjerenih rizika i osiguranje optimalnog povrata s obzirom na preuzete rizike. S ciljem da se zadrži srednjoročna i dugoročna održivost poslovanja, Banka nastoji postepeno povećati kvalitet kreditnog portfolija i povećati profitabilnost, na osnovu boljeg omjera između povrata i preuzetih rizika. Osnovni pokazatelji kreditnog rizika čiji limiti i ciljne vrijednosti su definisani u Risk Appetite Banke su u segmentu održanja kvalitete portfolija i volatilnosti kreditnog rizika.

Upravljanje kreditnim rizikom je regulisano internim aktima koji su obavezujući po lokalnoj regulativi i usklađeni sa Standardima za upravljanje rizicima na nivou NLB Grupe. Banka raspolaže značajnim brojem politika, procedura i metodologija iz oblasti upravljanja kreditnim rizicima:

- Politika upravljanja rizikom koncentracije i velikim izloženostima
- Politika za poslovanje sa licima u posebnom odnosu sa Bankom
- Politika kreditiranja nefinansijskih društava u NLB Banci d.d., Sarajevo
- Mjerila i postupci za odobravanje plasmana u NLB Banci d.d., Sarajevo (sa priložima)
- Metodologija procjene fer vrijednosti kredita NLB Banke d.d., Sarajevo
- Metodologija grupnih ispravki vrijednosti i rezervacija u NLB Banci d.d., Sarajevo
- Metodologija individualnih ispravki vrijednosti i rezervacija u NLB Banci d.d., Sarajevo
- Politika ispravki vrijednosti i rezervisanja NLB Banke d.d., Sarajevo
- Poslovna pravila za obezbjeđenje plasmana fizičkih i pravnih lica

Izvještaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

- Politika osiguranja plasmana u NLB d.d. i NLB Grupi
- Metodologija za procjenu nekretnina i pokretne imovine u NLB d.d. i NLB Grupi
- Uputstvo za upravljanje koncentracijom rizika
- Uputstvo o načinu odobravanja i praćenja kredita fizičkih lica

Osim navedenih u nastavku su i drugi akti koji se primjenjuju u odobravanju i praćenju kredita za pravna i fizička lica su:

- Odluka o uslovima za odobravanje kredita, garancija i akreditiva pravnim licima,
- Odluka o uslovima za odobravanje kredita fizičkim licima,
- Odluka o uslovima za odobravanje kredita i garancija građansko - pravnim licima
- Opšti uslovi poslovanja kreditnim karticama,
- Opšti uslovi poslovanja business karticama,
- Uputstvo i procedure za odobravanje kredita, garancija, akreditiva i business kartica pravnim licima i građansko pravnim licima,
- Uputstvo za obračun i iskazivanje efektivne kamatne stope,
- Uputstvo za rad sa debitnim, kreditnim i business karticama,
- Uputstvo za obavljanje poslova tekućih računa i dozvoljenih prekoračenja po tekućim računima fizičkih lica,
- Uputstvo o tretmanu i praćenju neaneksiranog portfolia fizičkih lica,
- Politike o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti,
- Program za upravljanje specijalnim kreditnim rizikom,
- Program za upravljanje kreditnim rizikom,
- Odluka o definisanju, procjeni i tretmanu kolaterala,
- Poslovna pravila za obezbjeđenje plasmana fizičkih i pravnih lica,
- Odluka o kamatnim stopama NLB Banke d.d., Sarajevo,
- Odluka o tarifi naknada za usluge Banke,
- Odluka o ovlaštenjima u kreditnom poslovanju,
- Uputstvo za naplatu potraživanja od pravnih lica,
- Uputstvo za naplatu potraživanja od fizičkih i građansko pravnih lica,
- Uputstvo za naplatu potraživanja od pravnih lica,
- Uputstvo za bonitetno razvrstavanje fizičkih lica,
- Pravilnik o utvrđivanju založnih koeficijenata za osiguranje potraživanja zalogom vrijednosnih papira.

Upravljanje kreditnim rizikom se fokusira na preuzimanje umjerenog rizika i osigurava optimalan povrat s obzirom na preuzete rizike. Jedan od ključnih ciljeva Banke je unapređenje kreditnog portfolija koji je izražen kao visok udio izloženosti prema klijentima sa najvišim bonitetima A i B.

Osim toga, redovno praćenje i analiza trendova u kvaliteti pojedinih segmenata kreditnog portfolija, s posebnim naglaskom na nove transakcije, omogućava rano otkrivanje povećanog rizika, kao i optimizaciju preuzetih rizika u odnosu na profitabilnost.

Ključni principi upravljanja rizicima koji se odnose na kreditiranje klijenata, pravnih (nefinansijska društva) i fizičkih lica, segmentirani su na sljedeći način:

- kreditiranje velikih, srednjih i malih preduzeća

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

- bankarsko poslovanje sa stanovništvom
- restrukturiranje i naplata potraživanja

Ključni materijalni principi i smjernice odnose se na preuzimanje i upravljanje svakim od gore navedenih segmenata. Akcenat je uglavnom na:

- definisanju glavnih uslova koji se odnose na odobrenje plasmana i kolateral,
- definisanju ciljnih segmenata koje je Banka spremna finansirati, jer vidi potencijal, uzimajući u obzir aspekt preuzetih rizika,
- definisanju segmenata koje Banka ne želi finansirati, bilo zbog previsokog rizika ili previše niske profitabilnosti, uzimajući u obzir pretpostavljene rizike ili druge razloge,
- projekciji očekivanih gubitaka koje je Banka spremna preuzeti po odobrenju plasmana, i
- definisanju pristupa kojim Banka proaktivno upravlja rizicima koji proizlaze iz loših izloženosti.

Opšti principi kreditiranja nefinansijskih klijenata su:

- Banka finansira samo klijente koje poznaje (Know Your Client) i kojima vjeruje, te samo one koji djeluju u skladu s etičkim i moralnim vrijednostima, obavljaju zakonite poslove i transparentno posluju;
- Banka ne odobrava plasmane klijentima s pravosnažnom presudom, odnosno klijentima za koje je potvrđena sumnja na pranje novca i/ili finansiranje terorizma ili drugog krivičnog djela navedenog u propisima o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma.
- Banka finansira samo klijente s dovoljnim nivoom očekivanih slobodnih novčanih tokova, kao primarnim izvorom otplate. Odobrenje kredita se ne temelji samo na finansijskim izvještajima klijenta, već se provode sveobuhvatne analize privredne grane, sposobnosti ostvarivanja budućih novčanih tokova, referenci i kompetencija vlasnika i organa upravljanja, te uzimajući u obzir procjenu budućih finansijskih planova;
- Banka će finansirati samo one klijente kod kojih je upoznata sa korištenjem finansijskih sredstava, odnosno od kojih dobije jasno i logično objašnjenje namjene kreditnih sredstava;
- Banka će finansirati samo one klijente i odobravati plasmane koji Banci, klijentu i ekonomiji generišu dodanu vrijednost.
- Primljeni kolateral ne može uticati na procjenu kreditne sposobnosti. Kolateral predstavlja sekundarni izvor otplate kao sredstvo za ublažavanje rizika;
- U slučaju restrukturiranja Banka prvenstveno slijedi kriterije i mjere restrukturiranja s ciljem optimalnog rješavanja finansijskih poteškoća klijenta.

Navedeni principi i pravila su detaljnije definisani u Politici kreditiranja nefinansijskih društava u NLB Banci d.d., Sarajevo.

Vrste kolaterala prihvatljivih za Banku, kao i drugi uslovi detaljnije su definisani u Politici osiguranja plasmana i u aktu Poslovna pravila za obezbjeđenje plasmana fizičkih i pravnih lica. Politika predstavlja osnovne smjernice koje zaposlenici Banke moraju uzeti u obzir prilikom potpisivanja, procjene, praćenja i izvještavanja o kolateralima, s ciljem smanjenja kreditnog rizika.

Detaljniji principi i pravila s obzirom na procjenu vrijednosti kolaterala definisani su u Metodologiji za procjenu nekretnina i pokretne imovine u NLB Banci d.d., Sarajevo.

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Naglasak u segmentu poslovanja s velikim, srednjim i malim preduzećima je na umjerenom preuzimanju kreditnih rizika i istovremenom osiguranju optimizirane profitabilnosti obzirom na preuzete rizike. Odstupanja od uobičajenih smjernica rizika su u nadležnosti Kreditnog odbora ili Uprave Banke i dostavljaju se Nadzornom odboru u skladu sa internim pravilima.

Kreditna funkcija je usmjerena na domaće tržište. Banka neće odobravati kredite klijentima sa sjedištem ili krajnjim korisnikom izvan Bosne i Hercegovine. Izuzetak se odnosi na finansiranje klijenata koji spadaju u grupu povezanih lica čije je matično preduzeće osnovano na lokalnom tržištu i stranih klijenata (poslovne banke) kod kojih se efekat finansiranja reflektuje na preduzeća na domaćem tržištu (izvoznici i uvoznici).

Strategija kreditiranja usmjerena je na finansiranje srednjih preduzeća koja predstavljaju ključno ciljno tržište i malih preduzeća, gdje je fokus na povećanju tržišnog udjela.

Ciljni segment su klijenti A i B boniteta pri čemu Banka želi da ostvari barem minimalni povrat na kapital definisan u obavezama prema Evropskoj komisiji. Risk Appetite-om definisani su limiti za ograničenje kreditne volatilnosti i kontrolirana bonitetna distribucija zbog utjecaja na očekivane gubitke i prihod od kamata. Sveobuhvatna ponuda bankarskih usluga koje su neophodne klijentu, kao i obezbjeđenje odgovarajućih dodatnih kolaterala može garantovati veći povrat na kapital (ROE) sa zadatim okvirom preuzetih rizika.

Banka vodi računa o koncentraciji pojedinih industrijskih grana unutar portfolija pravnih lica. Na taj način se smanjuje mogućnost potencijalnih gubitaka koji bi se pojavili u slučaju otežanih makroekonomskih uslova u određenoj industriji. Izloženost Banke prema pojedinoj grani industrije ne smije premašiti 20% udjela u portfoliju (uključujući velika, srednje velika i mala preduzeća i obrtnike). Izuzetak su trgovina i proizvodnja, obzirom da čine veliki udio u strukturi BDP-a, uzimajući u obzir ekonomski razvoj i makroekonomsku situaciju u zemlji. Banka ima uspostavljene dodatne mehanizme koji omogućavaju pažljivo praćenje i upravljanje rizicima po podsegmentima tih industrijskih grana. Osim toga, proizvodna industrija uključuje heterogene tipove industrije i njena struktura kao takva već sadrži određenu disperziju koncentracije. Zbog toga njena izloženost nije ograničena na 20%.

Pored navedenog, rizik koncentracije na nivou portfolija, koji proizilazi iz grupe povezanih lica ili odabrane djelatnosti, redovno se prati u okviru Risk profila kojim su definisane ciljne vrijednosti za pojedine pokazatelje. Također, u skladu sa lokalnim regulatornim ograničenjima vrši se mjesečni monitoring usklađenosti sa zakonskim limitima i ograničenjima velikih izloženosti i propisanim nivoima izloženosti u odnosu na kapital Banke.

Zbog umjerenih rizika i niskih zahtjeva za pokriće kapitala, segment poslovanja sa stanovništvom doprinosi profitabilnosti poslovanja Banke. Pored toga, rizik prilagođen profitabilnosti ovog segmenta je dugoročno prilično stabilan. U skladu s poboljšanom mogućnosti Banke da na odgovarajući način procijeni potrebne troškove rizika, fokus obnovljene poslovne strategije je na segmentu potrošača i drugog neosiguranog kreditiranja. Uz to, portfolio stanovništva se sastoji od velikog broja malih izloženosti, što rezultira disperzijom rizika, a time i boljom stabilnosti s aspekta upravljanja potencijalnim lošim izloženostima.

Glavni princip kreditiranja zasniva se na bonitetu i kreditnoj sposobnosti klijenta, dok kolateral predstavlja dodatni, a ne osnovni element u donošenju odluke o pojedinom kreditu. Kod fizičkih lica, glavni kriteriji za odlučivanje su iznos i stabilnost njihovih prihoda, uzimajući u obzir i druge obaveze.

U cilju rane identifikacije klijenata sa poteškoćama u poslovanju Banka koristi sistem za rano upozorenje (EWS) za identificiranje povećanog kreditnog rizika, a time, na sistematičan način, identificira u ranoj fazi klijente s visokim kreditnim rizikom za uključivanje na WL (Watch list) i ICL (Intensive care

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

list) ili za uključivanje u proces restrukturiranja. Klijenti se redovno prate i o usvojenim mjerama na naplati redovno izvještava WLC (WatchLoan Committee), a sve u cilju poboljšanja monitoringa finansijskog stanja klijenta.

Za klijente fizička lica Banke je centralizovala proces naplate što podrazumijeva praćenja kašnjenja klijenata od prvog dana kašnjenja provođenjem aktivnosti rane naplate.

Proces ublažavanja kreditnog rizika obuhvata sljedeće mjere (tehnike):

- Preuzimanje kreditnog rizika – Banka ima umjeren apetit za rizik, pri preuzimanju rizika osnovni izvor otplate je kreditna sposobnost dužnika i raspoloživi gotovinski tok, dok se obezbjeđenje plasmana smatra sekundarnim izvorom otplate.
- Smanjenja kreditnog rizika – kroz obezbjeđenje kvalitetnih sredstava obezbjeđenja u skladu sa internim aktima Banke.
- Diverzifikacija portfolija po segmentima i djelatnostima poslovanja, a posebno vodeći računa o izloženostima prema jednom licu ili grupi povezanih lica.
- Izbjegavanje rizika kroz poslovnu politiku banke da se restriktivno odobravaju plasmani klijentima koji su ocijenjeni bonitetom CC ili lošijim.

3.3.2. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti banke da izmiri svoje dospjele novčane obaveze.

Upravljanje likvidnošću je utvrđeno na način koji omogućava pouzdan postupak za utvrđivanje, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika likvidnosti kratkoročno i dugoročno. Osiguravanje odgovarajućeg volumena likvidnosti i upravljanje rezervama likvidnosti u Banci provodi se centralizirano, u skladu sa zahtjevima lokalnih propisa o likvidnosti i važećim internim smjernicama i politikama unutar Banke. Banka koristi različite alate za mjerenje rizika likvidnosti u obliku struktura dospjeća, testova otpornosti na stres, projekcija likvidnosti budućih novčanih tokova, modela ocjenjivanja i drugih relevantnih pokazatelja. Interni metodološki pristupi omogućavaju praćenje likvidnosti na operativnom (uključujući unutardnevnu likvidnost) kao i strukturnom nivou, uključujući i definisanje kriznog plana i upravljanje likvidnošću u izuzetnim okolnostima. Upravljanje rizikom likvidnosti se kontinuirano revidira i stanje likvidnosti se redovno procjenjuje.

Veliki značaj u praćenju i upravljanju rizikom likvidnosti imaju koeficijenti LCR (engl. Liquidity Coverage Ratio) koji se, u skladu sa smjernicama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“ broj: 81/17), ECB i Basel III, mjesečno prate i izvještavaju i NSFR (engl. Net Stable Funding Ratio), koji se na kvartalnoj osnovi prati i izvještava na nivou NLB Grupe. Odlukom Agencije o upravljanju rizikom likvidnosti Banke propisani su minimalni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama. U prelaznom periodu do uspostavljanja lokalnog NSFR izvještaja Banka je u obavezi ispunjavanja zakonske obaveze za ročnu usklađenost novčanih tokova imovine i obaveza.

Risk Appetite NLB Banke d.d., Sarajevo definiše limite kratkoročnih (LCR) i strukturnih (NSFR) pokazatelja likvidnosti.

Obezbjeđenje adekvatnog obima likvidnih sredstava provodi se u skladu sa lokalnom regulativom i važećim internim smjernicama i politikama na nivou NLB Grupe.

Područje likvidnosti u Banci je regulisano Politikom i procedurama upravljanja rizikom likvidnosti koja sadrži sljedeće priloge:

- Metodologija izračuna likvidnosnih gepova,

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

- Metodologija projekcija likvidnosti u narednom jednogodišnjem periodu,
- Metodologija stres testova za likvidnosni rizik,
- Metodologija za utvrđivanje stabilnih depozita po viđenju stanovništva,
- Metodologija Scoring modela za identifikaciju i praćenje rizika likvidnosti u NLB Banci d.d., Sarajevo,
- Metodologija određivanja stabilnih depozita po viđenju pod normalnim i stresnim okolnostima i
- Upravljanje rizikom unutardnevne likvidnosti i Metodologija izračuna LCR pokazatelja i skladu sa zahtjevom Agencije za bankarstvo.

Pored gore navedenih akata područje likvidnosti u Banci regulisano je i sljedećim aktima:

- ILAAP-Proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti,
- Odluka za ovlaštenjima i načinu rada Komisije za likvidnost Banke,
- Minimalni standardima – Finansijska tržišta,
- Smjernicama za upravljanje rizikom likvidnosti u NLB Grupi,
- Politika poslovanja sa finansijskim instrumentima,
- Procedure za upravljanje nostro i loro računima NLB Banke d.d., Sarajevo,
- Strategija za upravljanje bilansom banke i Minimalni standardi na području zaduživanja banke,
- Planu za likvidnost za nepredviđene slučajeve,

U svrhu efikasnog upravljanja rizikom likvidnosti, a s ciljem smanjenja izloženosti ovom riziku, neophodno je da Banka raspolaze dovoljnim iznosom visokolikvidnih rezervi kao što su gotovina i ostale neopterećene rezerve koje su dostupne u relativno kratkom vremenu. Likvidne rezerve omogućavaju izmirenje dospjelih obaveza u stresnoj situaciji u kratkom roku.

Raspoložive rezerve likvidnosti su:

- gotovina,
- sredstva na računu kod Centralne banke BiH (višak iznad obavezne rezerve),
- depoziti po viđenju i oročeni depoziti kod banaka,
- neopterećeni dužnički vrijednosni papiri iz bankarske knjige raspoloživi za prodaju (sa ECB eligible liste i vrijednosni papiri domicilne države).

U skladu sa Metodologijom stres testova optimalni nivo likvidnih rezervi je dovoljan za pokriće odliva nastalih usljed tromjesečnog jakog stres testa. Minimalan iznos likvidnih rezervi je onaj koji je dovoljan za pokriće dvomjesečnih odliva u stresnoj situaciji.

Prilikom nabavke dužničkih vrijednosnih papira za Banku je obavezujuća Odluka o velikim izloženostima Agencije. Prema toj Odluci ukupno izlaganje kreditnom riziku Banke prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica ne smije preći 25% regulatornog kapitala banke.

Izuzetak su vrijednosni papiri emitovani od strane domicilne države. Zbir izloženosti prema Vladi BiH, Vladi FBiH, Vladi RS-a i Vladi Brčko Distrikta ne smije prelaziti 300% regulatornog kapitala Banke.

Banka također postupa u skladu s Mjerilima i postupcima za odobravanje plasmana u NLB Banci d.d., Sarajevo. Limiti zaduživanja po državama određeni su centralizirano u NLB d.d. za sve članice Grupe u skladu sa Politikom određivanja limita izloženosti prema jedinicama centralnog nivoa države i centralnim bankama u NLB Banci d.d. Sarajevo.

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Prema Risk Appetite, tolerancija za rizik likvidnosti je niska, stoga Banka održava dovoljan nivo rezervi likvidnosti i dobru diverzifikaciju izvora finansiranja. Banka, u skladu sa strategijom NLB Grupe, mora raspolagati odgovarajućim nivoom rezervi likvidnosti za pokrivanje dospjelih i potencijalnih obaveza, i one moraju biti dostupne u vrlo kratkom vremenskom razdoblju. Nivo optimalnog i minimalnog obima rezervi likvidnosti definisan je primjenom metodologije stres scenarija. Na nivou Grupe primjenjuje se razborit pristup u uspostavljanju i održavanju rezervi likvidnosti.

U strukturi rezervi likvidnosti, gdje je naglasak posebno na upravljanju portfoliom, moraju se poštovati sljedeći principi:

- odgovarajuća diverzifikacija rezervi likvidnosti kako bi se izbjegla koncentracija prema pojedinim klijentima, riziku države ili drugim izdavateljima vrijednosnih papira, industrije ili različite vrste vrijednosnih papira, što je definisano u Politici poslovanja sa finansijskim instrumentima,
- minimiziranje tržišnog rizika (kao što je ograničenje trajanja u smislu BPV, smanjenje efekata vrednovanja iz kreditne marže, preuzimanje deviznog rizika nije dozvoljeno, itd),
- ograničenje kreditnog rizika, koje se odnosi na izdavatelja/klijente, u skladu s Metodologijom bonitetne klasifikacije i sistemom ranog upozoravanja (EWS),
- usklađenost rezervi likvidnosti s odredbama novih propisa o likvidnosti.

Moguće mjere za obezbjeđivanje operativne likvidnosti su:

- Naplata potraživanja;
- Kratkoročno zaduživanje na međubankarskom tržištu;
- Upotreba sredstava sekundarne likvidnosti;
- Valutno usklađivanje putem zamjene valuta.

Moguće mjere za obezbeđivanje strukturne likvidnosti su:

- Promjena politike kamatnih stopa s ciljem ostvarivanja odgovarajuće strukturne likvidnosti;
- Promjena poslovnih usmjerenja Banke;
- Promjena u politici plasmana i pribavljanja izvora finansiranja;
- Upotreba sredstava sekundarne likvidnosti;
- Upotreba kreditnih linija;
- Ograničenja odobravanja plasmana.

3.3.3. Tržišni rizici

Tržišni rizici su pozicijski, devizni i robni rizik. Pozicijski rizik je rizik gubitka koji proizlazi iz promjene cijene finansijskog instrumenta ili kod derivata promjene cijene odnosno varijable finansijskog instrumenta. Devizni rizik (FX) je rizik koji proizlazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata. Robni rizik je rizik koji proizlazi iz promjene cijene robe.

Banka nema knjigu trgovanja tako da nije značajno izložena tržišnim rizicima. U oblasti izloženosti ovoj vrsti rizika za Banku je značajna izloženost deviznom riziku koja je regulisana Programom za upravljanje deviznim rizikom Banke.

Program obuhvata sljedeća područja:

- utvrđivanje deviznog rizika i odgovarajućih pozicija za upravljanje i praćenje deviznog rizika,
- utvrđivanje limita,
- način praćenja i izvještavanja,
- odgovornosti za upravljanje deviznim rizikom.

U svom poslovanju Banka je izložena i rizicima proizašlim iz mogućnosti gubitka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni (FX) rizik.

Devizni rizik se javlja kada postoji mogućnost nastajanja gubitaka zbog negativnih kursnih razlika, izazvanih nepovoljnim promjenama deviznih kurseva. Nivo deviznog rizika je uslovljen dužinom trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kurseva, odnosno zavisi od stepena usklađenosti aktive i pasive Banke (stepena usklađenosti valutnih novčanih tokova). Odluka o upravljanju deviznim rizikom Banke reguliše minimalne standarde za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom.

Na području deviznog rizika, uzimajući u obzir Risk Profil, Banka teži ciljevima niske do umjerene izloženosti. Upravljanje deviznim rizicima obavlja se u skladu sa lokalnom regulativom i internim limitima.

Visina zakonskih i internih limita po pojedinim valutama i ukupne otvorene devizne pozicije, u skladu sa lokalnom regulativnom i smjernicama na nivou NLB Grupe, regulisana je Programom za upravljanje deviznim rizikom Banke. Interni limiti utvrđeni su znatno konzervativnije od zakonskih čime se ograničava negativan uticaj na bilans uspjeha zbog potencijalnih negativnih kursnih razlika. Izloženost deviznom riziku u najvećoj mjeri se odnosi na otvorenu deviznu poziciju u EUR valuti koja je fiksno vezana za domicilnu valutu.

Praćenje usklađenosti otvorenih deviznih pozicija sa utvrđenim limitima obavlja se svakodnevno. Dinamika izvještavanja različitih organa odlučivanja definisana je Programom za upravljanje deviznim rizikom Banke.

Mjere za ublažavanje izloženosti deviznom riziku podrazumijevaju smanjenje otvorene devizne pozicije kroz:

- Transakcije kupoprodaje deviza sa klijentima (pravna i fizička lica) i bankama
- Pribavljanje depozita sa valutnom klauzulom/plasiranje kredita sa valutnom klauzulom (zavisno od zauzete pozicije)
- Transakcije kupoprodaje efektive

3.3.4. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.

Osnovna smjernica Banke u upravljanju kamatnim rizicima je spriječiti negativne efekte na prihode koji bi nastali zbog promijenjenih tržišnih kamatnih stopa, te je stoga navedena niska tolerancija za ovaj rizik. Struktura pozicije kamatne stope Banke je pod značajnim uticajem njene politike cijena (vrsta i količina kamatnih stopa koje Banka koristi u svojim kreditnim i depozitnim poslovima) i strukturi rezervi likvidnosti (aspekt trajanja).

Kao posljedica toga, Banka nastoji upravljati svojim pozicijama kamatnih stopa umanjujući potencijalni negativni uticaj koji proizlazi iz potencijalne promjene kamatnih stopa, iznosa neto kamatnog prihoda i smanjivanja negativnih efekata vrednovanja finansijskih instrumenata na njenom računu dobiti i gubitka kao i kapital. Utvrđuju se limiti izloženosti riziku kamatnih stopa, pri čemu se ogleda niska tolerancija prema ovom riziku.

U postojećem okruženju s vrlo niskom (negativnom) kamatnom stopom, Banka je uvela takozvanu klauzulu „nulte stope“ (“zero floor”) kako bi se umanjile negativne posljedice na neto prihod od kamata. U isto vrijeme stabiliziran je neto prihod od kamata uvođenjem šireg spektra proizvoda s fiksnom kamatnom stopom u ograničenom obimu. Dodatni fokus je na upravljanju kamatnom stopom core depozita, jer je njihova stabilnost u trenutnim okolnostima, historijski gledano, izuzetno visoka.

Rizik kreditnog spread-a predstavlja rizik od efekata negativnih vrednovanja zbog povećanja kreditnog spreada obveznica pod nepovoljnim okolnostima. Banka redovno provodi analizu osjetljivosti kreditnog spread-a za sve dužničke vrijednosne papire države. Zbog potencijalnih budućih poremećaja na tržištu, Banka je zadržala konzervativan pristup i predvidjela nizak do umjeren nivo rizika.

Limite za pokazatelje kamatnog rizika i rizika kreditnog spread-a Banka je postavila u Risk Appetite NLB Banke d.d., Sarajevo.

Interni akt kojim je regulisano upravljanje kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi je Politika i procedure praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa koji sadrži veći broj priloga kojim su detaljnije objašnjene metodologije rada:

- Metodologija izračuna izloženosti kamatnom riziku po metodologiji Agencije za bankarstvo,
 - Metodologija izračuna gap-a kamatnih stopa po metodologiji NLB,
 - Opis metodologije BPV – Basis Point Value,
 - Metodologija promjene neto kamatnog prihoda,
 - Core depoziti NLB Banke d.d., Sarajevo.
-
- Mjere za ublažavanje kamatnog rizika u bankarskoj knjizi mogu biti: Promjena aktivnih ili pasivnih kamatnih stopa;
 - Smanjenje cijene izvora;
 - Produženje/smanjenje ročnosti pojedinih proizvoda;
 - Aktiviranje marketinške kampanje;
 - Promjena strategije finansiranja ili plasiranja.

3.3.5. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik gubitka koji proizilazi iz neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi, sistema ili iz eksternih događaja, uključujući pravni rizik. Kod preuzimanja operativnog rizika, Banka slijedi smjernice da takav rizik ne smije bitno uticati na poslovanje i stoga je sklonost preuzimanju rizika za operativne rizike niska do umjerena.

Upravljanje operativnim rizicima odnosi se na sva područja i procese unutar Banke i rezimira ključne smjernice koje se odnose na upravljanje operativnim rizikom. Cilj upravljanja operativnim rizikom je ograničiti obim potencijalnih gubitaka i vjerovatnost njihove pojave na nivo koji je prihvatljiv za Banku s aspekta finansijske štete i posredno s aspekta održavanja ugleda Banke.

Porezni i pravni rizici su također tretirani u okviru operativnog rizika. Banka njima upravlja kroz interno utvrđena pravila i procedure i teži ka njihovom minimiziranju.

Za postizanje tih ciljeva Banka mora imati uspostavljen sistem upravljanja operativnim rizicima, što uključuje ovlaštenja i odgovornosti. Vlasnici operativnih rizika su organizacijske jedinice u kojima se javljaju rizici. Postojeći i potencijalni rizici moraju se identificirati i njima se mora upravljati (pomoću utvrđenih mjera). Praćenje gubitaka i identifikovanih rizika na nivou Banke je centralizirano u okviru Sektora za upravljanje rizicima (Odjela za upravljanje nekreditnim rizicima).

Odbor za upravljanje operativnim rizicima je odgovoran za razmatranje operativnih rizika visokog prioriteta i velikih štetnih događaja kao i praćenje i podržavanje efikasnog upravljanja operativnim rizicima u Banci. Sjednice Odbora za upravljanje operativnim rizicima se u pravilu održavaju mjesečno.

Banka je uspostavila sistem evidentiranja štetnih događaja i identifikacije, procjene i upravljanja operativnim rizicima, a sve s ciljem osiguranja kvalitetnog upravljanja operativnim rizicima. Posebna pažnja se posvećuje aktuelnim ostvarenim štetnim događajima, kao i izvještavanju o potencijalnim štetnim događajima kako bi se oni, ne samo evidentirali, već prije svega spriječili.

I ostvareni i potencijalni štetni događaji služe kao osnova za poboljšanje internih kontrola.

Procjena identificiranih operativnih rizika služi kao osnova za utvrđivanje potencijalnih budućih gubitaka. Na temelju tih procjena jednom godišnje se izrađuje profil operativnih rizika Banke. Glavnim rizicima se aktivno upravlja s mjerama poduzetim za smanjenje rizika.

Definisana je gornja granica tolerancije na operativni rizik koji Banka dopušta u svom poslovanju. Neto gubitak koji premašuje to ograničenje zahtjeva poseban tretman, a ako je to potrebno, i dodatne mjere kako bi se spriječilo iste ili slične štetne događaje. Ako se prekorači kritična granica štetnih događaja, Banka odlučuje o potencijalnom povećanju kapitalnog zahtjeva za operativni rizik u okviru ICAAP procesa i o drugim mogućim mjerama za upravljanje rizicima.

Kroz sveobuhvatnu identifikaciju operativnih rizika, mogući buduću gubici se identificiraju, procjenjuju i njima se upravlja na odgovarajući način. Glavnim operativnim rizicima se aktivno upravlja s mjerama poduzetim za njihovo smanjenje. Poseban naglasak je stavljen na najaktuelnije rizike, među kojima posebno na one s niskom vjerojatnošću pojavljivanja i vrlo visokim mogućim finansijskim uticajem. Osim toga, Banka razvija sveobuhvatan sistem ključnih pokazatelja rizika (key risk indicators - KRI) s ciljem uspostave sistema ranog upozoravanja (EWS) kako bi se omogućile detaljnije informacije za efektivnije planiranje mjera i upravljanja operativnim rizikom. Za procjenu potencijalnih efekata budućih događaja, Banka provodi okvir ispitivanja otpornosti na stres, uključujući analize osjetljivosti.

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Banka konstantno poboljšava sistem upravljanja rizicima u području sprečavanja pranja novca, posebno s obzirom na rizik od zloupotrebe finansijskih instrumenata na tržištu, provjere usklađenosti poslovnih procesa s propisima i upravljanja promjenama u pravnom okruženju.

Upravljanje operativnim rizicima regulisano je Politikom i Metodologijom za upravljanje operativnim rizicima u NLB Banci d.d., Sarajevo.

Banka je odredila nultu toleranciju za određene aktivnosti: djela internog kriminala, događaje čija posljedica je davanje /pružanje informacija neovlaštenim osobama, pranje novca i finansiranje terorizma, zloupotrebu tržišta finansijskih instrumenata i druga štetna ponašanja. Takve se aktivnosti tretiraju kao neprihvatljive.

Praćenje događaja po osnovu operativnih rizika daje historijski pregled veličine i vrste realizovanih operativnih rizika u Banci i jedna je od osnova za donošenje odluka u vezi poboljšanja kontrolnih aktivnosti kojima bi se smanjile potencijalne štete.

U slučaju prekoračenja gornje granice tolerancije na nivou Banke, potreban je detaljniji pregled štetnih događaja koji su uticali na prekoračenje, praćenje njihovog trenda i efikasnost preduzetih mjera.

U slučaju prekoračenja gornje granice tolerancije kod pojedinačnog štetnog događaja, posebnu pažnju treba posvetiti organizacionom dijelu, koji je odgovoran za nastanak štetnog događaja i o tome Sektor za upravljanje rizicima izvještava Odbor za upravljanje operativnim rizicima.

3.4. Organizacija funkcije upravljanja rizicima

Kao važan element pristupa upravljanju rizicima, Banka koristi okvir "tri linije odbrane". U tom okviru, poslovna linija predstavlja prvu liniju odbrane u procesu upravljanja rizicima u Banci. Poslovna linija ugovara rizične transakcije kojima izlaže Banku rizicima. Poslovna linija predstavlja prvu liniju odbrane tako što odbija ili ne prihvata transakcije i poslove koji nisu u skladu sa poslovnim modelom i rizičnim profilom Banke. Funkcija upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti predstavljaju drugu liniju odbrane, dok je treća linija odbrane u nadležnosti interne revizije.

Funkcija upravljanja rizicima je organizaciono podijeljena u dva segmenta koji su u nadležnosti Sektora za upravljanje rizicima i Odjela za strateško upravljanje rizicima.

Funkcija upravljanja rizicima koja čini drugu liniju definiše pravila i okvir za profil rizičnosti Banke i Risk Appetite sa jedne strane, te analizira i suodlučuje o rizicima koje predlaže poslovna linija, a time i preuzima odgovornosti za analizu i preuzete rizike. Direktor sektora upravljanja rizicima, Voditelj odjela za upravljanje kreditnim rizicima kao i kreditni analitičari u Odjelu za upravljanje kreditnim rizikom vrše svakodnevnu operativnu analizu rizika na pojedinačnim plasmanima i preuzimaju rizike u skladu sa Odlukom o ovlaštenjima o kreditnom poslovanju.

Pored aktivnosti kreditnih analiza i donošenja odluka, unutar aktivnosti Sektora se vrši obračun ispravki vrijednosti i rezervacija na individualnoj i grupnoj osnovi, kao i neovisno upravljanje kolateralima. Izračun i izvještavanje o osnovnim pokazateljima nekreditnih rizika je unutar Sektora povjereno uposlenima u Odjelu za upravljanje nekreditnim rizicima. Međutim, dodatne nezavisne kontrole u vezi sa odlukama o upravljanju rizicima provode se u okviru kontrolne funkcije upravljanja rizicima kako bi se spriječio bilo kakav potencijalni sukob interesa. Kontrolna funkcija upravljanja rizicima je direktno odgovorna Upravi Banke i ima direktan pristup i liniju izvještavanja prema Nadzornom odboru i Odboru za rizike, pod-odboru Nadzornog odbora. Ista prisustvuje i izvještava na sjednicama Odbora za rizike o svim temama vezanim za proces upravljanja rizicima u Banci.

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Kontrolna funkcija Upravljanja rizicima, u skladu sa Odlukom o kontrolnim funkcijama banke Agencije za bankarstvo FBiH povjerena je Odjelu za strateško upravljanje rizicima. Odjel u skladu sa članom 5. Odluke o kontrolnim funkcijama Banke vrši sveobuhvatnu analizu rizika na integrisanom nivou, kontinuirano prati izloženost svim značajnim rizicima i o njima izvještava Odbor za rizike u sveobuhvatnom izvještaju iz segmenta upravljanja rizicima. Rad odjela je definisan Metodologijom rada i Godišnjim planom rada, te pokriva sva područja upravljanja rizicima, uključujući i validacije modela korištenih u operativnim aktivnostima Sektora za upravljanje rizicima, testiranje otpornosti na stres, izradi i preispitivanju strategija i politika upravljanja rizicima, metoda i postupaka korištenih u procesu upravljanja rizicima. Odjel vrši provjeru adekvatnosti i efikasnosti unutrašnjih kontrola u procesu upravljanja rizicima, kao i sprovođenju ICAAP-a, ILAAP-a i koordinaciju u pripremi Plana oporavka Banke. U skladu sa Pravilnikom za uvođenje novih i značajnih izmjena postojećih proizvoda i usluga vrši analizu i provjeru uticaja uvođenja novog proizvoda ili usluge na kreditni rizik, kamatni rizik, devizni rizik, rizik likvidnosti, operativni rizik, rizik uticaja na prihod i kapital Banke, ICAAP i ILAAP, profil rizičnosti Banke, računovodstvene, poreske, pravne, supervizorske i druge regulatorne zahtjeve.

U sveobuhvatnom procesu upravljanja rizicima u Banci Sektor za upravljanje rizicima i Odjel za strateško upravljanje rizicima rade u jedinstvenoj sinergiji sa dvosmjernom komunikacijom u primjeni metoda i postupaka za upravljanje rizicima u Banci, te uzročno posljedičnim vezama pri izmjenama istih. Voditelj odjela za strateško upravljanje rizicima i Direktor sektora za upravljanje rizicima imaju B-1 nivo rukovođenja. Hijerarhijski status rukovodstva kontrolnih funkcija je u skladu sa hijerarhijskim statusom rukovodstva poslovnih linija.

Funkcija praćenja usklađenosti kao kontrolna funkcija organizovana je unutar Odjela za praćenje usklađenosti i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Odjel za praćenje usklađenosti djeluje kao samostalan Odjel na nivou Banke koji ima osiguranu liniju komunikacije prema Odboru za reviziju i Nadzornom Odboru Banke.

Pored praćenja regulatorne usklađenosti koje uključuje praćenje promjena u pravnom okruženju, praćenje mjera za prilagođavanje na izmjene zakona i drugih propisa, izvještavanje o promjenama u pravnom okruženju, promjenama standarda i aktuelnosti (za druge org. jedinice, Upravu Banke i Nadzorni Odbor), aktivnosti Odjela obuhvataju: etičku usklađenost (sprečavanje sukoba interesa i korupcije, etika i integritet, fit&proper procjene), kontrola područja regulatorne usklađenosti, informacijsku sigurnost (uključivo zaštitu podataka), nadzor visokorizičnih i rizičnih transakcija elektronskog bankarstva i izvještavanje, koordinaciju i kontrolu implementacije sistema internih kontrola i izvještavanje o navedenom, sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (implementacija, identifikacija i praćenje, kontrola i izvještavanje), istrage sumnji na štetna postupanja i prevarne radnje (interno), vođenje evidencije lica sa pristupom insajderskim/povlaštenim informacijama, BCP (Business Continuity Plan) i edukacija zaposlenika iz navedenih područja.

Kontrolna funkcija Interne revizije sprovodi nepristrasnu, nezavisnu, stalnu i sveobuhvatnu kontrolu nad poslovanjem Banke, te svojim nezavisnim i objektivnim uvjerenjem zasnovanim na procjeni rizika doprinosi implementiranju ciljeva Banke i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizicima, sistema internih kontrola i upravljanja Bankom. Ocjene kvaliteta i efikasnosti internih kontrola, uključujući procjenu sistema upravljanja rizicima i procesima, dostavljaju se Upravi Banke, Odboru za reviziju i Nadzornom odboru, kao i revidiranim organizacionim dijelovima Banke u vidu revizijskih izvještaja. Interna revizija je samostalna organizaciona jedinica, potpuno nezavisna od Uprave Banke i odgovorna direktno Odboru za reviziju i Nadzornom odboru, koja vrši nezavisnu i objektivnu revizorsku funkciju sa posebnom profesionalnom pažnjom, u skladu sa stručnim načelima i standardima interne revizije, kao i internim pravilima rada interne revizije. Pri tome se pridržava važećeg zakonodavstva i propisa, kao i interne regulative koja reguliše poslovanje oblasti koje su predmet revizije. U skladu sa Zakonom o bankama, interne revizore imenuje i razrješava Nadzorni odbor Banke i utvrđuje naknade za njihov rad. Interna revizija, između ostalog, na godišnjoj osnovi vrši revidiranje kreditnog, operativnog (uključujući i rizik eksternalizacije) i rizika likvidnosti, te u skladu sa

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

zahtjevom regulatora vrši jednom godišnje ocjenu strategija, politika i postupaka utvrđivanja potrebnog kapitala kao rezultata ICAAP-a, te na taj način osigurava procjenu adekvatnosti ICAAP-a na kontinuiranoj osnovi.

Uprava Banke predlaže Odboru za rizike i Nadzornom odboru godišnje planove rada i metodologije rada kontrolnih funkcija. Nadzorni odbor usvaja kvartalne, polugodišnje i godišnje izvještaje o radu kontrolnih funkcija. U skladu sa Odlukom o kontrolnim funkcijama banke, Uprava Banke godišnje preispituje efikasnost kontrolnih funkcija u Banci, uključujući i primjerenost postupaka kontrolnih funkcija, o čemu podnosi izvještaj Nadzornom odboru Banke. Uprava Banke ocijenila je sistem upravljanja i internih kontrola u odnosu na profil rizika Banke kao adekvatan.

Sektor za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom je nadležan za cijeli proces naplate potraživanja klijenata pravnih i fizičkih lica, počev od prvog dana kašnjenja kroz aktivnosti rane naplate, proces restrukturiranja, proces workout i kasne naplate, procesa naplate putem suda do konačnog zatvaranje potraživanja, ili oporavka klijenta i povrat u Performing portfolio, kao i upravljanje kompletnim portfoliom klasifikovanim u statusu neizmirenja obaveza dužnika (default) kao i upravljanje SMA – stečenom materijalnom aktivom.

Proces naplate potraživanja u okviru Sektora za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom je organizovan u dva segmenta/odjela: Odjel za naplatu fizičkih lica i Odjel za naplatu pravnih lica.

Odjel za naplatu fizičkih lica je nadležan za sve aktivnosti koji se poduzimaju za klijente koji su ušli u kašnjenje počev od prvog dana kašnjenja kao i klijente koji su klasifikovani u statusu neizmirenja obaveza dužnika (default), nekvalitetnu aktiva i Non-performing izloženost (NPE).

Pored aktivnosti na redovnom monitoringu portfolia i pripremi i dostavljanju izvještaja, Odjel za naplatu fizičkih lica je nadležan za definisanje i sprovođenje strategija Rane i Kasne naplate, provođenje postupka naplate potraživanja u sudskom postupku, vansudske i sudske nagodbe, provođenje postupka restrukturiranja za fizička lica, prekvalifikacija klijenata iz NPE/default/nekvalitetne aktive u *PE/Non default/kvalitetnu aktivu*.

U cilju ostvarivanja veće naplate potraživanja od fizičkih lica i smanjenja portfolia klasifikovanog u statusu neizmirenja obaveza dužnika (default) Banka je uspostavila i potpisala ugovore o poslovnoj saradnji sa dvije esketerne agencije koje preduzimaju radnje na posredovanje u naplati potraživanja u ime i za račun Banke.

Odjel za naplatu pravnih lica je nadležan za proces Rane naplate potraživanja za pravna lica kroz praćenje kašnjenja preko WL i ICL liste, proces restrukturiranja, proces kasne naplate i workout, vođenje sudskih postupaka, vansudske i sudske nagodbe, oporavak i povrat klijenata u Performing portfolio kao i za nakretnine stečene u sudskom postupku naplate potraživanja.

Pored navedenih organizacionih dijelova, u upravljanju rizicima, direktno ili indirektno učestvuju i sljedeća radna tijela Banke:

- Kreditni odbor Banke,
- RiCO – Odbor za upravljanje rizicima ,
- ALCO – Odbor za upravljanje aktivom i pasivom,
- Odbor za upravljanje operativnim rizicima,
- WL odbor (Watch Loan Committee).

3.5. Obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i načina mjerenja rizika

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Sistem izveštavanja na svim nivoima u Banci obezbjeđuje blagovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su neophodne za donošenje poslovnih odluka i efikasno upravljanje rizicima, odnosno za sigurno i stabilno poslovanje Banke. U Banci je uspostavljen sistem izveštavanja prema regulatoru, Upravi Banke, Nadzornom odboru i ostalim relevantnim odborima, koji je zasnovan na principima blagovremenosti, tačnosti i informativnosti.

Odjel za strateško upravljanje rizicima u saradnji sa Sektorom za upravljanje rizicima (Odjel za upravljanje nekreditnim rizicima) mjesečno priprema izvještaje o izloženosti Banke pojedinačnim vrstama rizika koji se razmatraju i usvajaju na redovnim sjednicama RiCO i ALCO. Također, na kvartalnoj osnovi pripremaju sveobuhvatan Izveštaj iz segmenta upravljanja rizicima (Risk report) koji se razmatra i usvaja na redovnim sjednicama Odbora za rizike i Nadzornog odbora Banke.

Banka stavlja značajan naglasak na razumijevanje i kompetencije upravljanja rizikom unutar cijele organizacije. Veliki naglasak se također stavlja na kontinuirano poboljšavanje kulture rizika i svijesti o njemu unutar cijele organizacije. Ključni cilj upravljanja rizikom u Banci je sveobuhvatno procijeniti i pratiti rizike unutar cijele Banke. Sveobuhvatan pristup upravljanju rizicima zasniva se na razboritim i razumnim konzervativnim orijentacijama preuzimanja rizika, uzimajući u obzir i relevantne stručne kriterije. Istovremeno, Banka obavlja razvojne aktivnosti u ovom području i to preko razvijanja metoda i modela za procjenu, praćenja i određivanja kriterija za ublažavanje svih relevantnih vrsta rizika.

Sveobuhvatnost i pouzdanost sistema upravljanja rizicima zasniva se i na radu pojedinačnih odbora posebno kreiranih za upravljanje određenim vrstama rizika:

a) Kreditni odbor Banke

Banka je formirala Kreditni odbor kao tijelo koje donosi odluke u vezi sa preuzimanjem i upravljanjem kreditnim rizikom.

Kreditni odbor i niži nivoi odlučivanja donose odluke o odobravanju ili reviziji boniteta i/ili pojedinačnom zaduženju pravnih lica i sa njima povezanih pravnih i fizičkih lica u skladu sa svojim ovlaštenjima.

Ostale nadležnosti Kreditnog odbora Banke su:

- donošenje pojedinačnih odluka o pravnim poslovima o preuzimanju kreditnog rizika;
- donošenje odluka o regulisanju potraživanja u procesu oporavka;
- donošenje odluka o izmjeni ugovorenih uslova po poslovima iz svoje nadležnosti;
- donošenje odluka o novim kreditnim proizvodima/programima za tržište;
- analiza, ocjena kvaliteta, te predlaganje aktivnosti radi održavanja i unapređenja kreditno-garancijskog portfolija.

Kreditni odbor ima najmanje 3 člana, od kojih je jedan predsjednik Kreditnog odbora. Broj članova Kreditnog odbora određuje se Odlukom o imenovanju članova Kreditnog odbora koju donosi Uprava Banke.

b) Odbor za praćenje rizika (RiCO)

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Odbor za praćenje rizika (RiCO) u NLB Banci d.d., Sarajevo je poseban stalni organ, koji je osnovala Uprava Banke radi cjelovitog praćenja i kontrole različitih oblika rizika koji nastaju u poslovanju Banke.

RiCO se organizuje i radi u skladu sa odredbama internih akata Banke kojima je regulisano upravljanje rizicima i kreditno poslovanje, Odluke o osnivanju Odbora za rizike, kao i odredbama Pravilnika o radu Odbora za praćenje rizika.

Osnovne nadležnosti RiCO-a su:

- praćenje i kontrola različitih oblika rizika, te savjetovanje o cjelokupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti preuzimanja rizika u poslovanju Banke, uključujući strategiju savladavanja različitih oblika rizika;
- razmatranje redovnih izvještaja u upravljanju rizicima u Banci za sve tipove rizika, uključujući testiranje otpornosti na stres u svim aspektima poslovanja;
- razmatranje potencijalnih rizika pri ulasku u nova područja poslovanja, ukoliko su od strateške važnosti za rizični profil Banke.

Glavni zadaci RiCO-a su da definiše i upravlja sa pitanjima vezanim za:

- risk strategije;
- risk apetit i risk profil;
- risk modele i metodologije;
- risk regulative i politike;
- izvještavanje, upravljanje i kontrolu risk limita;
- uticaj na kapital.

Članovi RiCO-a su predsjednik Uprave Banke, članovi Uprave Banke, direktor Sektora za upravljanje rizicima, direktor Sektora za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom, direktor Sektora za poslovanje sa privredom, direktor Sektora za poslovanje sa stanovništvom, direktor Sektora za razvoj proizvoda i podrška prodaji, voditelj Odjela za upravljanje projektima i poslovnim procesima i voditelj Odjela za strateško upravljanje rizicima.

Predsjednik RiCO-a je član Uprave Banke u čijoj nadležnosti je upravljanje funkcijom rizika u Banci.

c) Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO)

Banka je formirala Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) koji prati odnose na finansijskim tržištima i analizira stanja, promjene i trendove u bilansu Banke, te donosi zaključke koji omogućavaju normalno poslovanje Banke u cilju dostizanja postavljenih planova i strukture bilansa Banke, koja je u skladu s poslovnom politikom.

Glavni zadaci ALCO-a su:

- definiše, prima i prati izvođenje politike Banke sa područja upravljanja bilansa stanja,
- definiše i prati metodologije praćenja strukture bilansa stanja Banke,

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

- definiše sadržaj, način izračunavanja i normalne vrijednosti, te okvire dozvoljenih odstupanja pokazatelja, prema kojim se prati struktura bilansa stanja Banke,
- usvaja mjere za dostizanje željene strukture bilansa stanja Banke,
- usvaja mjere u slučaju kršenja postavljenih politika.
- utvrđuje procedure i metodologije za sistem internih transfernih cijena
- definiše i usvaja metodologije za praćenje procesa trgovanja i implementacije politika Banke koje definišu iste.

Članovi ALCO-a su članovi Uprave Banke, pri čemu na sjednici moraju biti prisutna najmanje dva člana Uprave, direktor Sektora za upravljanje sredstvima, direktor Sektora za finansijsko upravljanje i controlling, direktor Sektora za upravljanje rizicima, direktor Sektora za poslovanje sa privredom, direktor Sektora za poslovanje sa stanovništvom i član ispred NLB d.d., Ljubljana.

d) Odbor za upravljanje operativnim rizicima

Odbor za upravljanje operativnim rizicima je odgovoran za provođenje i nadzor upravljanja operativnim rizicima u NLB Banci d.d., Sarajevo. Pored toga, Odbor je odgovoran za upravljanje i za nadzor upravljanja bezbjednosnim stanjem u Banci i time omogućava sigurno poslovanje Banke i postizanje zacrtanih bezbjednosnih ciljeva Banke.

Predsjednik Odbora je član Uprave zadužen za područje rizika.

Nadležnosti Odbora su:

- kreiranje prijedloga za Upravu iz područja operativnih rizika,
- provođenje Politike upravljanja operativnim rizikom u NLB Banci d.d., Sarajevo i njeno predlaganje Upravi Banke na usvajanje,
- nadzor nad portfoliom operativnih rizika u NLB Banci d.d., Sarajevo,
- potvrđivanje prijedloga organiziranja i izvođenja aktivnosti iz područja operativnih rizika unutar pojedinih centara,
- potvrđivanje postojećeg profila izloženosti operativnom riziku,
- upoznavanje sa izvještajima o usporedbi realizovanog neto gubitka štetnih događaja sa gornjom granicom tolerancije operativnih rizika ,
- upoznavanje sa izvještajima o štetnim događajima i praćenje štetnih događaja,
- upoznavanje sa velikim štetnim događajima i prijedlozima korektivnih mjera ,
- upoznavanje sa identificiranim operativnim rizicima A i B prioriteta i davanje smjernica i prijedloga za njihovo ovladavanje,
- provođenje metodologije upravljanja operativnim rizicima u NLB Banci d.d., Sarajevo,
- razmatranje preporuka interne revizije iz domena operativnih rizika,
- razmatranje obima potrebnog regulatornog kapitala za operativne rizike,
- razmatranje informacija iz područja Plana kontinuiteta poslovanja,
- razmatranje i analiziranje bezbjednosnih prijetnji i incidenata sa područja zaštite lica, imovine, informacija i informacionog sistema,
- razmatranje prijedloga organizacionih dijelova Banke na području zaštite lica, imovine, informacija i informacionog sistema,
- razmatranje i procjenjivanje efikasnosti postojećih i prijedloga za uvođenje specifičnih bezbjednosnih kontrola za nove sisteme,
- iniciranje uvođenja novih mjera za poboljšanje bezbjednosti informacija,
- donošenje odluka u vezi adekvatnosti mjera i koordinacije specifičnih informacionih kontrola.

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Članovi Odbora su član Uprave Banke – CRO, član Uprave Banke - COO, direktor Sektora za upravljanje rizicima, direktor Sektora za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom, direktor Sektora za poslovanje sa stanovništvom, direktor Sektora za poslovanje sa privredom, direktor Sektora za upravljanje sredstvima, direktor Sektora za finansijsko upravljanje i controlling, direktor Sektora za upravljanje informacionim tehnologijama, direktor Sektora platne sisteme i podršku poslovanju, direktor Sektora za razvoj proizvoda i podršku prodaji, direktor Sektora za investicije, nabavku, sigurnost i opšte poslove, voditelj Odjela za sekretarijat i pravne poslove, voditelj Odjela za usklađivanje poslovanja i sprečavanje pranja novca i finansiranje terorističkih aktivnosti, voditelj Odjela za strateško upravljanje rizicima i voditelj Odjela za upravljanje projektima i poslovnim procesima.

e) **WLCodbor (engl. Watch Loan Committee WLC)**

WLC prati performing klijente SME/Corporate/MICRO segmenta, koji imaju kašnjenje od 8 do 90 dana po FIFO brojaču dana kašnjenja i od 8 do 90 dana po LIFO brojaču dana kašnjenja, koji nisu klasifikovani kao NPL klijenti i klijenti A,B i C boniteta, a po potrebi može zatražiti izvještavanje o klijentima u bonitetnim kategorijama D i E.

Glavna područja aktivnosti, koja prati i obrađuje WLC su:

- strukturalni nadzor nad portfolijom sa povećanim kreditnim rizikom,
- sprečavanje da prihodujući klijenti i plasmani postanu neprihodujući klijenti,
- rano upozorenje o povećanom kreditnom riziku kod trenutno prihodujućih klijenata i brzo djelovanje kako bi se zaštitili interesi Banke,
- definiranje potrebnih mjera (radnji) za ublažavanje kreditnog rizika (smanjenje izloženosti Banke, povećanje vrijednosti i odgovarajuće strukture kolaterala, restrukturiranje),
- smanjenje broja klijenata i transakcija prebačenih u NPL,
- postavljenje jasnih kriterija i granica za transfer između pojedinih kategorija klijenata,

Glavni zadaci WLC-a su:

- identifikacija povećanog kreditnog rizika kod određenog klijenta,
- razmatranje razloga za povećanje kreditnog rizika,
- klasifikacija identificiranog klijenta u odgovarajuću listu (WL, ICL) ovisno o identificiranim indikatorima povećanog rizika (indikatora ranog upozoravanja ili EWS),
- definicija aktivnosti i mjera za otklanjanje uzroka, koji su doveli klijenta na WL-*watch listu*,
- monitoring poduzetih aktivnosti i mjera i ako je potrebno transfer WL klijenta (klijent na listi za praćenje) u ICL (intensive care list) listu ili skidanje sa watch liste- WL,
- određivanje poslovnog odnosa prema klijentu,
- prijedlog za restrukturu klijenta,
- revidiranje/određivanje rejtinga klijenta,
- prijedlog promjene regulatornih i eventualno iznosa ispravki vrijednosti za klijente na WL i ICL- Intensive care listi,
- zahtjev za novim kolateralima,
- mjere prinudne naplate.

Redovni članovi WLC-a su član Uprave Banke (CRO), direktor Sektora za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom, direktor Sektora za upravljanje rizicima, direktor Sektora za poslovanje sa privredom, direktor Sektora za poslovanje sa stanovništvom, te članovi po pozivu mogu biti predstavnici Odjela za naplatu pravnih lica, predstavnici Odjela za upravljanje kreditnim rizicima i predstavnici poslovne strane (skrbnici klijenata ili njihovi predstavnici).

3.6. Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima banke u odnosu na rizični profil i poslovnu politiku i strategiju

Materijalno značajne promjene u ključnim pretpostavkama preuzimanja rizika ili poslovnoj strategiji analiziraju se sa svih relevantnih aspekata rizika, s težištem na Risk Appetite-u, Risk Profilu, adekvatnosti kapitala i ispunjavanju zahtjeva likvidnosti.

Banka konstantno nadograđuje postojeći ICAAP proces, koji je uključen u proces donošenja odluka na strateškom i operativnom nivou, i održava ILAAP proces koji se odnosi na sveobuhvatnu procjenu rizika likvidnosti.

Dodatne procjene rizika (kao što su operativni, rizici vezani za informacione sisteme, pravni, porezni rizik, rizik proizašao iz novih procesa, proizvoda, sistema itd) mogu biti neophodne, ovisno o vrsti predloženih materijalno značajnih promjena u postojećim aktivnostima Banke.

3.7. Povezanosti rizičnog profila banke sa poslovnom strategijom i prikaz ključnih pokazatelja poslovanja banke

Banka je izvršila procjenu rizika koji proizlaze iz strateškog fokusa i poslovnog modela. Uspostavila je formalni proces identifikacije i procjene rizika koji ocrtava svoj pristup za identifikaciju rizika i procjenu njihove materijalnosti. Glavna svrha ovog procesa je da obezbijedi adekvatnu transparentnost i razumijevanje rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Banka ima holistički pogled na svoju održivost. Redovnom procjenom svoje strategije i poslovnog modela, robustnim korporativnim upravljanjem i upravljanjem rizicima te analizom provedenom u sklopu ICAAP-a, ILAAP-a i Plana oporavka, Banka procjenjuje tekuću održivost i održivost svog poslovnog modela.

Održivost se procjenjuje analizom profitabilnosti, adekvatnosti kapitala i likvidnosti tijekom višegodišnjeg horizonta planiranja. Održivost se procjenjuje kroz analizu profitabilnosti, testiranje pod stresnim okolnostima u razdoblju planiranja od 3 godine.

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Da bi Banka implementirala strategiju kroz srednjoročni plan poslovanja je postavila finansijske ciljeve koji uključuju pokazatelje iz Risk Appetite:

ROE a.t.	Neto dobit	CIR	NPL racio	net LTD	Isplata dividende
Ostvarenje 31.12.2018: 11%	Ostvarenje 31.12.2018: 7,9 mil EUR	Ostvarenje 31.12.2018: 54,5%	Ostvarenje 31.12.2018: 5,67%	Ostvarenje 31.12.2018: 75,9%	Plan 2019 - 2023 osigurava isplatu dividendi u svakoj planskoj godini u iznosu od 70% ostvarene neto dobiti prethodne godine.
Plan 2023: 18,1 % (2023)	Plan 2023: 17 mil EUR	Plan 2023: 41,7%	Plan 2023: 4,9%	Plan 2023: 89,6%	
ROE a.t.	Neto dobit	CIR	NPL racio	net LTD	Isplata dividende
Ostvarenje 31.12.2018: 11%	Ostvarenje 31.12.2018: 7,9 mil EUR	Ostvarenje 31.12.2018: 54,5%	Ostvarenje 31.12.2018: 5,67%	Ostvarenje 31.12.2018: 75,9%	Plan 2019 - 2023 osigurava isplatu dividendi u svakoj planskoj godini u iznosu od 70% ostvarene neto dobiti prethodne godine.
Plan 2023: 18,1 % (2023)	Plan 2023: 17 mil EUR	Plan 2023: 41,7%	Plan 2023: 4,9%	Plan 2023: 89,6%	

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Ispod su prikazani pokazatelji iz Risk Appetite-a Banke sa ostvarenjem na dan 31.12.2018:

Risk Appetite	Pokazatelj	Limit/ciljna vrijednost		Ostvarenje	Prekoračenje limita/
		Vrijednost	Tip	31.12.2018	Neispunjenje CV
Adekvatnost kapitala	adekvatnost kapitala	≥ 15%	Limit	16,37%	✓
	LCR	>120%	Limit	530,89%	✓
Rizik likvidnosti	NSFR	>105%	Limit	158,09%	✓
	(neto nebankarski krediti / depoziti iz nebankarskog sektora)	<100%	Limit	76,12%	✓
Kreditni rizik	udio NPL u ukupnim bruto kreditima	< 6,15%	CV	5,67%	✓
	iznos NPL	33 mio EUR	CV	30.805	✓
	NPE ratio (interna definicija)	<5,6%	CV	4,77%	✓
	NPL coverage ratio (CR2)*	> 55%	Limit	90,02%	✓
Trošak rizika	trošak rizika	<100 bp	CV	55,00	✓
Kamatni rizik	neto kamatni prihod NII (50 bp)	<3,5%	Limit	0,15%	✓
	bp)	< 10%	Limit	2,04%	✓
Stabilnost prihoda	neto nekamatni prihod / neto ukupni prihod	>25%	CV	31,99%	✓
	povrat na kapital prije oporezivanja	>9%	CV	12,83%	✓
Rizik profitabilnosti	povrat na rizikom prilagođen kapital	>9%	CV	11,03%	✓
Volatilitnost kreditnog rizika	privreda A boniteta (udio u izloženosti prema privredi)	> 10%	Limit	17,36%	✓
	privreda C boniteta (udio u izloženosti prema privredi)	< 20%	Limit	8,21%	✓
		Neispunjenje CV	!	Prekoračenje limita	✗

Izloženost u statusu neizmirenja obaveza na dan 31.12.2018. godine iznosi 73.419 h/KM, što čini 5,74% ukupne rizične izloženosti.

Stanje nekvalitetne aktive po osnovu glavnog duga pravnih i fizičkih lica (potraživanja klasifikovana u kategoriju C, D i E) na dan 31.12.2018. godine iznosi 65.848 h/KM i čini 8,57% ukupnog glavnog duga pravnih i fizičkih lica.

Banka u Risk Appetite postavlja interne limite koji su dovoljno daleko od minimalnih regulatornih zahtjeva kako bi osigurala poštivanje istih i mogućnost pravovremenog reagovanja u slučaju stresnih situacija.

3.8. Način informisanja organa upravljanja banke o rizicima

Odjel za strateško upravljanje rizicima kooordinira u izradi Izveštaja iz segmenta upravljanja rizicima (Risk report) koji kvartalno podnosi Upravi Banke, Odboru za rizike i Nadzornom odboru, u standardizovanoj formi za članice NLB Grupe, čiji predmet su izloženost kreditnim rizicima, riziku likvidnosti, deviznom, kamatnom i operativnom riziku.

Odjel podnosi Odboru za praćenje rizika (engl. Risk Committee – RiCO), čiji članovi su i članovi Uprave Banke, mjesečne izvještaje o izloženosti svim aspektima kreditnog rizika.

Praćenje izloženosti nekreditnim rizicima je u nadležnosti Sektora za upravljanje rizicima. U sastavu mjesečnih izvještaja za RiCO i Risk report koji se kvartalno dostavlja Upravi, Odboru za rizikerizike i Nadzornom odboru Banke, Odjel izvještava o osnovnim pokazateljima strukturne likvidnosti, izloženosti deviznom, kamatnom i operativnom riziku i njihovoj usklađenosti sa zakonskim i internim limitima.

Odjel za strateško upravljanje rizicima koordinira aktivnostima prilikom izrade Plana oporavka, ICAAP Priručnika i ILAAP Priručnika koji se godišnje podnose Upravi, Odboru za rizike i Nadzornom odboru.

4. Kapital i adekvatnost regulatornog kapitala

4.1. Podaci, odnosno informacije koje se odnose na kapital

Kapital Banci treba da obezbijedi potrebne izvore za redovne aktivnosti, pokriće preuzetog i potencijalnog rizika, upotpunjavanje ukupnog poslovanja, širenje obima poslovanja Banke i finansiranje nekamatonosne aktive, jačanje povjerenja javnosti i klijenata u stanje i položaj Banke, osiguranje kapaciteta za opsluživanje kreditnih potreba komitenata i obezbjeđenje Banke od neočekivanih gubitaka.

Upravljanje kapitalom u Banci definisano je kroz Program i politike za upravljanje kapitalom NLB Banke d.d., Sarajevo, koji utvrđuje Uprava Banke, a donosi Nadzorni odbor Banke.

Postavljene ciljeve u pogledu kapitala Banka ostvaruje putem Plana i programa za održavanje adekvatnog kapitala koji utvrđuje Nadzorni odbor Banke, a donosi Skupština Banke.

Cilj upravljanja kapitalom je osigurati optimalan obim, strukturu i izvore kapitala tako da je moguće:

- ispunjavanje zakonskih (regulatornih) zahtjeva za pokriće svih rizika preuzetih u poslovanju Banke,
- postizanje optimalne profitabilnosti i
- nesmetano ostvarivanje strateških ciljeva Banke.

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata uključenih u obračun regulatornog kapitala

Minimalni zahtjevi u pogledu visine dioničkog kapitala, zakonskih rezervi, regulatornog kapitala i stopa kapitala Banke definisani su Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima, Odlukom o izračunavanju kapitala banke Agencije za bankarstvo FBiH i drugim zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast.

Regulatorni kapital predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala, nakon regulatornih usklađivanja:

- Osnovni kapital Banke (T1) predstavlja zbir stavki redovnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja i stavki dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja.
- Dopunski kapital Banke (T2) je zbir instrumenata kapitala, subordinisanih dugova, općih rezervi za kreditne gubitke i drugih stavki dopunskog kapitala nakon umanjenja za regulatorna usklađivanja, koji ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala.
- Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornim zahtjevima prilikom izračuna regulatornog kapitala predstavlja odbitnu stavku od dopunskog kapitala, ali maksimalno do visine dopunskog kapitala. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornim zahtjevima iznad visine dopunskog kapitala predstavlja odbitnu stavku od dodatnog osnovnog kapitala do visine istog, a preostali iznos je odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala.

Regulatorni kapital Banke sastoji se od sljedećih elemenata:

- Redovni osnovni kapital, koji čine:
 - dionički kapital (redovne dionice),
 - rezerve kapitala i
 - akumulirana ostala sveobuhvatna dobit.

Odbitne stavke od redovnog osnovnog kapitala su:

- iznos nematerijalne imovine Banke i
- dio iznosa nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu iznad visine dopunskog kapitala.
- Dopunski kapital, koji čine:
 - trajne prioritetne kumulativne dionice i
 - opšte ispravke vrijednosti za kreditne gubitke do 1,25% iznosa izloženosti ponderisanih rizikom za kreditni rizik.

Odbitna stavka od dopunskog kapitala je iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (maksimalno do visine dopunskog kapitala).

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

U nastavku je prikazan pregled glavnih karakteristika instrumenata regulatornog kapitala Banke:

Obrazac glavnih karakteristika instrumenata kapitala			
		Instrument redovnog osnovnog kapitala	Instrument dopunskog kapitala
1.	Emitent	NLB Banka d.d., Sarajevo	NLB Banka d.d., Sarajevo
1.1.	Jedinstvena oznaka	BATZLBRK2004	BATZLBPK2006
	Tretman u skladu sa propisima		
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidiranoj osnovi	Individualni	Individualni
3.	Vrsta instrumenta	Redovne dionice	Kumulativne prioritetne dionice
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja	53.580 hiljada KM	25 hiljada KM
5.	Nominalni iznos instrumenta	140,00 KM	140,00 KM
5.1.	Emisiona cijena	140,00 KM	140,00 KM
5.2.	Otkupna cijena	NP	NP
6.	Računovodstvena klasifikacija	Dionički kapital	Dionički kapital
7.	Datum izdavanja instrumenta	09.06.2004.	09.06.2004.
8.	Instrument sa datumom dospijea ili instrument bez datuma dospijea	Bez datuma dospijea	Bez datuma dospijea
8.1.	Inicijalni datum dospijea	Bez dospijea	Bez dospijea
9.	Opcija kupovine od strane emitenta uz prethodno odobrenje nadležnog tijela	Da	Da
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	NP	NP
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	NP	NP
	Kuponi/dividende		
10.	Fiksna ili promjenjiva dividenda/kupon	Promjenjiva	Promjenjiva
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	NP	NP
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	NP	Da
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo	Bez diskrecionog prava
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo	Bez diskrecionog prava
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih poticaja za otkup	Ne	Ne
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	Nekumulativne	Kumulativne
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	Nekonvertibilan	Konvertibilan
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije	NP	-odobrenje FBA -Odluka Skupštine Banke u skladu sa zakonskim propisima
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cijelosti	NP	U cijelosti
19.	Ako je konvertibilan, stopa konverzije	NP	NP
20.	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija	NP	Opcija emitenta
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	NP	Redovne dionice
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	NP	NLB Banka d.d., Sarajevo
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti	Ne	Ne
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti	NP	NP

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Obrazac glavnih karakteristika instrumenata kapitala			
		Instrument redovnog osnovnog kapitala	Instrument dopunskog kapitala
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cijelosti	NP	NP
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	NP	NP
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, uslovi ponovnog priznavanja	NP	NP
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	Kumulativne dionice	NP
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	Ne	Ne
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	NP	NP

4.1.1. Iznos redovnog osnovnog, dodatnog osnovnog i dopunskog kapitala sa pregledom pojedinačnih elemenata kapitala i odbitnih stavki

Pregled pojedinačnih elemenata kapitala i odbitnih stavki, te ukupan iznos izloženosti riziku i pokazatelji adekvatnosti kapitala na dan 31. decembar 2018. godine prikazani su u sljedećoj tabeli:

Pregled elemenata regulatornog kapitala		
Redni broj	Naziv stavke kapitala	Iznos (u 000 KM)
Regulatorni kapital Banke		
1.	REGULATORNI KAPITAL	123.200
1.1.	OSNOVNI KAPITAL	123.200
1.1.1.	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	123.200
1.1.1.1.	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	53.580
1.1.1.2.	Zadržana dobit	0
1.1.1.3.	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	728
1.1.1.4.	Ostale rezerve	70.513
1.1.1.5.	(-) Ostala nematerijalna imovina	-893
1.1.1.6.	Elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala (nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu – iznad iznosa dopunskog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala)	-728
1.1.2.	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	0
1.2.	DOPUNSKI KAPITAL	0
1.2.1.	Instrumenti kapitala i subordinisani dugovi koji se priznaju kao dopunski kapital	25
1.2.2.	Opšti ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardiziranim pristupom	8.231
1.2.3.	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala (nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu – do iznosa dopunskog kapitala)	-8.256
Iznos izloženosti riziku Banke		
2.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU	752.708

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Pregled elemenata regulatornog kapitala		
Redni broj	Naziv stavke kapitala	Iznos (u 000 KM)
2.1.	Iznosi izloženosti ponderisani rizikom za kreditni rizik, kreditni rizik izloženosti finansijskih derivata te slobodne isporuke	658.488
2.2.	Iznos izloženosti riziku za pozicijski, deviznidevizni i robni rizik u skladu sa standardiziranim pristupima	10.988
2.3.	Iznos izloženosti riziku za operativni rizik u skladu sa jednostavnim pristupom	83.232
3.	STOPA REDOVNOG OSNOVNOG KAPITALA	16,37%
4.	STOPA OSNOVNOG KAPITALA	16,37%
5.	STOPA REGULATORNOG KAPITALA	16,37%

U tabeli ispod prikazano je povezivanje pozicija kapitala iz bilansa stanja Banke sa pozicijama regulatornog kapitala Banke iz prethodne table:

Redni broj	Naziv pozicije	Bilans stanja (u 000 KM)	Redni broj pozicije u obrascu Pregled elemenata regulatornog kapitala
AKTIVA			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	338.201	
2.	Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	76.371	
3.	Plasmani drugim bankama	4.430	
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	768.372	
5.	Vrijednosni papiri - ostali	0	
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	25.179	
6.1.	<i>Materijalna imovina</i>	24.286	
6.2.	<i>Nematerijalna imovina</i>	893	1.1.1.5.
7.	Ostale nekretnine	1.106	
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	0	
9.	Ostala aktiva	18.533	
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	76.568	
11.	UKUPNA AKTIVA (1. do 9. – 10.)	1.155.624	
PASIVA			
OBAVEZE			
12.	Depoziti	940.562	
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	
15.	Obaveze prema vladi	0	
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	39.483	

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Redni broj	Naziv pozicije	Bilans stanja (u 000 KM)	Redni broj pozicije u obrascu Pregled elemenata regulatornog kapitala
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	0	
18.	Ostale obaveze	25.610	
19.	Ukupne obaveze (12. do 18.)	1.005.655	
KAPITAL			
20.	Trajne prioritetne dionice	25	1.2.1.
21.	Obične dionice	53.580	1.1.1.1.
22.	Emisiona ažia	0	
23.	Neraspodijeljena dobit i rezerve kapitala	77.109	
23.1.	<i>Neraspoređena dobit ranijih godina koja ispunjava uslove za uključivanje u redovni osnovni kapital</i>	0	
23.2.	<i>Neraspoređena dobit ranijih godina koja ne ispunjava uslove za uključivanje u redovni osnovni kapital</i>	5.868	
23.3.	<i>Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit</i>	728	1.1.1.3.
23.4.	<i>Zakonske rezerve (Fond rezervi)</i>	70.513	1.1.1.4.
24.	Kursne razlike	0	
25.	Dobit tekuće godine	15.507	
25.1.	<i>Dobit tekuće godine koja ispunjava uslove za uključivanje u redovni osnovni kapital</i>	0	
25.2.	<i>Dobit tekuće godine koja ne ispunjava uslove za uključivanje u redovni osnovni kapital</i>	15.507	
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	3.748	
27.	Ukupan kapital (20. do 26.)	149.969	
28.	UKUPNA PASIVA (19. – 27.)	1.155.624	

4.1.2. Informacije o kapitalnim zahtjevima i adekvatnosti kapitala Banke

Adekvatnost kapitala je jedan od najznačajnijih instrumenata nadzora, kojim regulator ograničava rizičnost poslovanja banaka i time štiti interese deponenata. Banka je dužna da u svakom trenutku ispunjava propisane kapitalne zahtjeve, odnosno da iznos kapitala u svakom trenutku održava najmanje na nivou potrebnom za pokriće svih rizika kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Zakonom o bankama FBiH (Službene novine FBiH, broj: 27/17) (u nastavku: Zakon) propisano je da minimalan iznos dioničkog kapitala u novcu i najniži iznos regulatornog kapitala koji Banka mora održavati ne može biti manji od 15 miliona KM.

Banka mora u svakom trenutku ispunjavati sljedeći minimum kapitalnih zahtjeva:

- stopu redovnog osnovnog kapitala od 6,75% (CET1 stopa), kao odnos redovnog osnovnog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku,
- stopu osnovnog kapitala od 9% (T1 stopa), kao odnos osnovnog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku i

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

- stopu regulatornog kapitala od 12% (CAR), kao odnos regulatornog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku.

U skladu sa zakonskom regulativom, Banka izračunava kapitalne zahtjeve za sljedeće rizike:

- kreditni rizik, rizik druge ugovorne stane i rizik namirenja/ispоруke – primjenom standardizovanog pristupa,
- tržišni rizik (pozicijski, deviznidevizni i robni rizik) i
- operativni rizik – primjenom jednostavnog pristupa (pristupa relevantnog pokazatelja).

Sa stanovišta kvantiteta, kapital Banke zadovoljava kriterije u pogledu minimalnog iznosa dioničkog kapitala koji je propisan Zakonom. Na dan 31.12.2018. godine stopa regulatornog kapitala (CAR) iznosi 16,37%. Pregled kapitalnih zahtjeva i pokazatelji adekvatnosti kapitala na dan 31. decembar 2018. godine prikazani su u sljedećoj tabeli:

Redni broj	Naziv stavke	Iznos (u 000 KM)
I	REGULATORNI KAPITAL	123.200
1.	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	123.200
2.	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	0
3.	DOPUNSKI KAPITAL	0
II	KAPITALNI ZAHTJEVI	86.557
1.	Kapitalni zahtjevi za kreditni rizik	79.019
1.1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0
1.2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	1.537
1.3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	13
1.4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0
1.5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0
1.6.	Izloženosti prema institucijama	5.457
1.7.	Izloženosti prema privrednim društvima	11.860
1.8.	Izloženosti prema stanovništvu	38.690
1.9.	Izloženosti osigurane nekretninama	17.676
1.10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	791
1.11.	Visokorizične izloženosti	0
1.12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0
1.13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0
1.14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0
1.15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	0
1.16.	Ostale izloženosti	2.995
2.	Kapitalni zahtjevi za izloženost riziku namirenja / slobodne isporuke	0

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Redni broj	Naziv stavke	Iznos (u 000 KM)
3.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike	879
3.1.	Kapitalni zahtjevi za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata	0
3.2.	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definisana Odlukom o velikim izloženostima	0
3.3.	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik	879
3.4.	Kapitalni zahtjevi za robni rizik	0
4.	Kapitalni zahtjevi za operativni rizik	6.659
III	STOPA REDOVNOG OSNOVNOG KAPITALA	16,37%
IV	STOPA OSNOVNOG KAPITALA	16,37%
V	STOPA REGULATORNOG KAPITALA	16,37%

4.1.3. Zaštitni slojevi kapitala

Zaštitni sloj za očuvanje kapitala Banka mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Zaštitni sloj za očuvanje kapitala predstavlja dio redovnog osnovnog kapitala iznad propisanog minimuma od 6,75% ukupnog iznosa izloženosti riziku i ne može se koristiti za održavanje stope osnovnog i stope ukupnog kapitala.

Da bi Banka u svakom trenutku ispunjavala minimalne zahtjeve kapitala, dužna je da održava, odnosno ima zbir stavki koje se priznaju u redovni osnovni kapital najmanje u iznosu od 9,25% (6,75% + 2,5%) ukupnog iznosa izloženosti riziku (redovni osnovni kapital i najmanje zaštitni sloj za očuvanje kapitala) i stopu adekvatnosti kapitala najmanje u iznosu od 14,5% (12% + 2,5%) ukupnog iznosa izloženosti rizik. Pri tome u strukturi kapitala stopa adekvatnosti regulatornog kapitala ne može biti manja od 12% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

NLB Banka d.d., Sarajevo ispunjava zahtjev za propisani zaštitni sloj za očuvanje kapitala, što je prikazano u sljedećoj tabeli:

Naziv stavke	Iznos (u 000 KM)
2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku	18.818
Redovni osnovni kapital nakon izdvajanja za zaštitni sloj	104.382
Stopa redovnog osnovnog i osn. kapitala (min 6,75% i 9%)	13,87%
Regulatorni kapital nakon izdvajanja za zaštitni sloj	104.382
Stopa regulatornog kapitala (min 12%)	13,87%

Zahtjev za kombinovani zaštitni sloj predstavlja redovni osnovni kapital (izražen procentualno u odnosu na ukupni iznos izloženosti riziku), koji je namijenjen ispunjavanju zahtjeva za zaštitnim slojem za očuvanje kapitala, uvećan za sljedeće zaštitne slojeve, u zavisnosti od toga šta je primjenjivo:

1. protuciklični zaštitni sloj specifičan za banku,

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

2. zaštitni sloj za sistemski važnu banku i
3. zaštitni sloj za sistemski rizik.

Agencija utvrđuje listu sistemski značajnih banaka u skladu sa Zakonom o bankama (navedena lista još uvijek nije objavljena). Agencija može odrediti stopu zaštitnog sloja kapitala za sistemski značajnu banku u visini od 0% do 2% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Do dana pripreme ovog dokumenta nisu objavljeni zakonski propisi i posebni podzakonski akti kojima se propisuje primjena zaštitnog sloja specifičnog za banku, zaštitnog sloja za sistemski važnu banku i zaštitnog sloja za sistemski rizik.

4.1.4. Finansijska poluga

Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se mjera kapitala Banke podijeli sa mjerom ukupne izloženosti Banke, te se izražava u postotku. Mjera kapitala je osnovni kapital Banke (Tier 1), a mjera ukupne izloženosti Banke je zbir vrijednosti izloženosti bilansnih i vanbilansnih stavki. Banka je dužna da osigura i održava stopu finansijske poluge u iznosu od najmanje 6%.

U tabeli ispod je prikazan izračun stope finansijske poluge Banke na 31.12.2018. godine:

Naziv stavke	Iznos (u 000 KM)
Vanbilansne stavke sa konverzijskim faktorom 20%	23.706
Vanbilansne stavke sa konverzijskim faktorom 50%	15.813
Ostala imovina	1.155.624
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – nematerijalna imovina	-893
Izloženost stope finansijske poluge	1.194.250
Osnovni kapital	123.200
Stopa finansijske poluge (min 6%)	10,32%

4.2. Podaci koji se odnose na izloženost Banke kreditnom riziku

Status neizmirenja obaveza i pojam izloženosti u kašnjenju

Status neizmirenja obaveza utvrđen je na nivou svih potraživanja prema jednom dužniku, a postoji kada je ispunjen bilo koji od slijedećih uslova:

1. Banka smatra malo vjerovatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoju obavezu prema njoj, bez obzira na mogućnost naplate po osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja, a posebno cijeneći slijedeće elemente:

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

- a) djelimičan ili potpuni otpis potraživanja;
 - b) restrukturiranje potraživanja usljed pogoršanja finansijskog stanja dužnika, uz umanjeње glavnice, kamate ili naknade ili produženja roka vraćanja istih i
 - c) likvidaciju ili stečaj dužnika.
2. Dužnik je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu (MZI).
Pod materijalno značajnim iznosom (MZI), podrazumijevaju se potraživanja Banke od dužnika:
 - pravnog lica koja su veća od KM 500,00 i 2,5% ukupne izloženosti dužnika,
 - fizičkog lica koja su veća od 1% ukupne izloženosti dužnika i KM 20,00.
 3. Svi klijenti D i E boniteta (bez obzira na kašnjenja).
 4. Reprogrami u skladu sa Odlukom FBA o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica u Bankama, sa kašnjenjem više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu (MZI)
 5. Potraživanja od klijenta kod kojih se jedan ili više plasmana otplaćuje iz sekundarnih izvora (povrat vrše jemci)

Opis pristupa i metoda koji se koriste za određivanje ispravki vrijednosti za kreditni rizik i rezervisanja za kreditne gubitke

Počevši od 01.01.2018.godine obračun rezervacija za kreditne gubitke se vrši u skladu sa Metodologijom za izračun ispravki vrijednosti i rezervisanja koja je usklađena sa prelaskom na novi standard MSFI9.

U skladu sa MSFI 9 ispravke vrijednosti su formirane za sljedeće aktivne rizične stavke bilansa stanja:

- finansijska sredstva koja se mjere po amortizacionom trošku
- finansijska sredstva koja se mjere kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
- preuzete obaveze – lease receivables
- ugovorenu imovinu (npr. potraživanja kojima se trguje, i dr.) – contract assets (kao što su »trade receivables«)
- finansijske garancije u skladu sa MSFI 9 standardom.

Za stavke bilansa stanja, kreditni gubici se priznaju kao umanjeња u bilansu uspjeha i u bilansu stanja kao rezervisanja za kreditni rizik (smanjenje bruto vrijednosti). Posebna računovodstvena izuzeća su moguća samo za finansijska sredstva mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVTOCI), kada se rezervisanja za kreditne gubitke priznaju u bilansu uspjeha i u ukupnom rezultatu. Za vanbilansne stavke, kreditni gubici se priznaju kao rezervisanja u bilansu uspeha, a u bilansu stanja na strani obaveza.

Ispravke vrijednosti i rezervacije su finansijski iznosi procjenjenih troškova Banke za koje je vjerovatno da će nastati u budućnosti, ali vrijeme njihovog nastanka, obima i /ili iznosa još uvek nije poznato.

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

Banka priznaje očekivani kreditni gubitak za svu rizičnu aktivu i potencijalne obaveze u skladu sa MSFI 9. Ukoliko na datum izveštavanja, kreditni rizik rizične aktive i potencijalnih obaveza u skladu sa politikom nije značajno porastao od početnog priznavanja, Banka priznaje rezervisanja za gubitke u iznosu koji je jednak 12-mjesečnom očekivanom kreditnom gubitku (Stage 1). Ukoliko je nakon početnog priznavanja došlo do značajnog povećanja rizika, Banka će izvršiti reklasifikaciju finansijskih sredstava i potencijalnih obaveza, u skladu sa Metodologijom, iz Stage-a 2 u Stage 3, i priznati rezervisanja za gubitke koja su jednaka očekivanim kreditnim gubicima do isteka plasmana. Kada dođe do poboljšanja kreditnog rizika, rizična aktiva i potencijalne obaveze se ovom Metodologijom reklasifikuju ponovo u Stage 1 ili Stage 2 (period oporavka za klasifikaciju u "bolji" Stage je tri (3) mjeseca za sva finansijska sredstva).

Za finansijska sredstva u Stage-u 1 i 2 koja sadrže samo bilansnu komponentu, rezervisanja za gubike su jednaka procijenjenim očekivanim kreditnim gubicima. Za finansijske instrumente koji sadrže i bilansne i vanbilansne stavke, procijenjeni očekivani kreditni gubitak se raspodjeljuje između rezervisanja za ECL i rezervisanja za ECL na osnovu EAD-a:

$$ECL = (\text{bilansna izloženost} * PD * LGD) + ((\text{vanbilansna izloženost} * CCF) * PD * LGD)$$

Faktor kreditne konverzije (CCF) manji od 100% ima za posljedicu relativno visoko pokriće bilansnih stavki ispravkama u odnosu na pokriće vanbilansnih stavki rezervisanjima.

Klasifikacija finansijskih instrumenata i vanbilansnih stavki po Stage-u zavisi od:

- Boniteta klijenta prilikom inicijalnog priznavanja,
- Trenutnog boniteta potraživanja/klijenta (na datum izveštavanja),
- Ukoliko se finansijski instrument nalazi na Listi za praćenje (Watch List ili ICL – Intensive Care List)
- restrukturiranog statusa finansijskog instrumenta i
- materijalno značajnih kašnjenja > 30 dana.

Bonitet jednoobrazno identifikuje visinu kreditnog rizika koji Banka preuzima. Bonitet implicitno odražava verovatnoću da će klijent postati default u roku od godinu dana (PD). Bonitetna klasifikacija zavisi od nekoliko faktora pa je stoga neophodno procjenjivati kako kvalitativne tako i kvantitativne faktore. Kod kvantitativnih faktora su ključni pokazatelji bilansa stanja koji ukazuju na finansijsku stabilnost klijenta i njegovu sposobnost da otplaćuje obaveze kao i kašnjenja klijenta u otplati obaveza prema Banci. Kvalitativni kriteriji dalje procjenjuju kreditni rizik klijenata u pogledu djelatnosti kojima se bave, kvalitete menadžmenta, odnosa sa kupcima, dobavljačima i drugo. Stoga, bonitet odražava kombinaciju svih faktora koji utiču na rizik klijenta; posljedično, odražava rizik industrije i promjene u mikro okruženju, itd. Bonitet reflektuje sve kvalitativne i kvantitativne informacije o klijentu i najadekvatniji je pokazatelj stepena rizičnosti koji takav klijent i predstavlja ili povećanja stepena rizičnosti nakon inicijalnog priznavanja svakog pojedinačnog instrumenta.

Kada su u pitanju fizička lica, klasifikacija klijenata je prvenstveno bazirana na kriteriju kašnjenja, ali se pogoršavanje uslova u pojedinim segmentima usljed makroekonomske situacije odražava na povećanje PD, što indirektno utiče na nivo ispravki vrijednosti i rezervacija.

Banka za performing i underperforming klijente, te non performing klijente koji ne prelaze definisani prag materijalnosti vrši grupni obračun ispravki vrijednosti, dok se za nonperforming klijente koji prelaze definisani prag materijalnosti vrši individualni obračun ispravki vrijednosti u skladu sa aktima koji regulišu ovu oblast.

Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija NLB Banke d.d., Sarajevo za 2018. godinu

U svrhu procjene LGD parametra Banka koristi kolateral HC (haircut) na nivou svake vrste kolaterala i neosiguranu stopu oporavka (engl. URR – Unsecured Recovery Rate) na nivou svakog segmenta klijenta.

Banka uključuje informacije koje se odnose na budućnost kako u procjeni značajnog povećanja kreditnog rizika, tako i kod mjerenja očekivanog kreditnog gubitka (ECL-a). Razmatraju se informacije u budućnosti kao što su makroekonomski faktori i ekonomske prognoze.

Ponovni izračun svih parametara vrši se godišnje ili češće, ako se makro okruženje mijenja više nego što je bilo uključeno u prethodne prognoze, u tom slučaju svi parametri se preračunavaju prema novim prognozama.

Ukupna neto izloženost Banke izuzimajući efekte tehnike smanjenja kreditnog rizika, kao i prosječni iznos izloženosti tokom perioda

U narednoj tabeli da je prikaz izloženosti po klasama izloženosti na izvještajni datum i prosječni iznos tokom perioda :

*prosjeak na bazi 12 mjeseci

Klase izloženosti	Neto vrijednost izloženosti 31.12.2018.g. u 000KM	Prosječna neto izloženost tokom 2018.g* u 000KM
Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	206.985	66.044
Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	75.292	81.361
Izloženosti prema tijelima javnog sektora	201	4.267
Izloženosti prema institucijama	106.418	69.484
Izloženosti prema privrednim društvima	136.846	189.770
Izloženosti prema stanovništvu	482.515	431.452
Izloženosti obezbjedene hipotekama na nekretninama	209.172	165.772
Izloženost u statusu neizmirenja obaveza	5.906	7.620
Ostale izloženosti	69.613	196.599
Ukupno	1.292.947	1.212.368

Geografska podjela izloženosti po značajnim područjima i klasama izloženosti

000 KM

Klase izloženosti	BIH	Belgija	Njemačka	Austrija	Srbija	SAD	Ostale zemlje	Ukupno
Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	197.051	5.812	0	0	0	0	4.121	206.985
Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	75.292	0	0	0	0	0	0	75.292
Izloženosti prema tijelima javnog sektora	201	0	0	0	0	0	0	201
Izloženosti prema institucijama	12.914	25.109	29.032	12.565	12.043	3.220	11.535	106.418
Izloženosti prema privrednim društvima	136.785	59	0	0	0	0	2	136.846
Izloženosti prema stanovništvu	482.290	0	0	0	15	0	210	482.515
Izloženosti obezbjedene hipotekama na nekretninama	209.126	0	0	0	0	0	46	209.172
Izloženost u statusu neizmirenja obaveza	5.906	0	0	0	0	0	0	5.906
Ostale izloženosti	69.613	0	0	0	0	0	0	69.613
Ukupno	1.189.178	30.981	29.032	12.565	12.058	3.220	15.913	1.292.947

Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti , klasama izloženosti sa posebnim prikazom SME

000 KM

Klasa izloženosti	A. Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	B. Vadenje ruda i kamena	C. Prerađivačka industrija	D. Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom	E. Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih, gospodarenje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	F. Građevinarstvo	G. Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	H. Prijevoz i skladištenje	I. Djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (hoteljstvo i ugostiteljstvo)	J. Informacije i komunikacije	K. Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	L. Poslovanje nekretninama	M. Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	N. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	O. Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	P. Obrazovanje	Q. Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	R. Umjetnost, zabava i rekreacija	S. Ostale uslužne djelatnosti	U. Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	Stanovništvo	Ostalo neraspoređeno*	UKUPNO
Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	197.051	0	0	0	9.933	0	0	0	0	0	0	0	206.985
Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	69.317	0	0	0	5.975	0	0	0	75.292
od čega: SME	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	157	0	0	0	14	0	0	0	171
Izloženosti prema tijelima javnog sektora	0	0	0	0	0	0	0	0	168	0	0	0	0	0	12	0	21	0	0	0	0	0	201
od čega: SME	0	0	0	0	0	0	0	0	168	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	176	
Izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	106.418	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	106.418
Izloženosti prema privrednim društvima	294	29	34.228	42	327	10.899	72.088	2.716	0	1.378	7.613	0	4.152	124	0	0	0	2.941	0	0	0	15	136.846
Izloženosti prema stanovništvu	2.469	569	19.809	56	593	8.744	31.331	21.348	585	1.816	646	120	2.958	548	4	1.934	119	695	2.044	0	382.813	3.314	482.515
od čega: SME	1.596	536	17.092	0	593	7.967	23.837	20.372	371	1.815	102	120	2.663	491	4	432	22	679	2.000	192	80.884		
Izloženosti obezbjedene hipotekama na nekretninama	3.116	0	44.984	0	23	8.873	104.729	6.000	2.268	15	0	2.533	1.104	0	0	0	51	785	1.112	0	33.580	0	209.172
od čega: SME	310	0	18.204	0	23	796	7.674	6.000	0	15	0	0	578	0	0	0	0	1.112	0	34.713			
Izloženost u statusu neizmirenja obaveza	0	0	630	0	0	24	3.890	65	0	213	0	0	0	0	0	155	0	0	0	0	0	929	5.906
od čega: SME	0	0	333	0	0	24	2.161	65	0	213	0	0	0	0	0	155	0	0	0	0	0	2.950	
Ostale izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	69.613	69.613
UKUPNO	5.880	598	99.652	98	943	28.539	212.037	30.129	3.021	3.422	311.729	2.653	8.214	672	79.267	2.089	191	4.420	9.131	0	417.322	72.941	1.292.947

*materijalna i nematerijalna imovina Banke

Podjela izloženosti prema preostalom dospijeću:

000 KM

Klase izloženosti	<=1 god	1-5 godina	> od 5 godina	Nije navedeno dospijeće	Ukupno
Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	197.051	9.933	0	0	206.985
Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	34.171	36.798	1.933	2.390	75.292
Izloženosti prema tijelima javnog sektora	196	5	0	0	201
Izloženosti prema institucijama	101.791	4.436	0	192	106.418
Izloženosti prema privrednim društvima	117.453	19.391	3	0	136.846
Izloženosti prema stanovništvu	150.304	148.508	183.702	0	482.515
Izloženosti obezbjedene hipotekama na nekretninama	56.163	56.826	96.183	0	209.172
Izloženost u statusu neizmirenja obaveza	1.644	3.678	584	0	5.906
Ostale izloženosti	24.355	0	0	45.257	69.613
Ukupno	683.128	279.575	282.405	47.839	1.292.947

Pregled izloženosti prema značajnoj privrednoj grani kod kojih su izvršene ispravke vrijednosti (ispravke vrijednosti za bilans i vanbilans) sa posebnim prikazom dospjelih nenaplaćenih obaveza:

000 KM

Djelatnosti	Ukupno klasif. aktiva	Klasif. aktiva Bilans	Ispravke vrijednosti kreditni rizik bilans	Klasif. aktiva vanbilans	Ispravke vrijednosti vanbilans	Dospjela potraživanja	Ispravke vrijednosti dospjela potraživanja
A. Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	8.303	7.799	2.355	504	4	2.292	2.265
B. Vađenje ruda i kamena	720	330	112	390	7	108	107
C. Prerađivačka industrija	112.863	92.063	11.826	20.801	464	9.013	8.687
D. Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom	103	45	3	58	2	0	0
E. Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih, gospodarenje otpadom, te djelatnosti u vezi s otpadom	978	538	24	440	5	27	14
F. Građevinarstvo	36.131	21.543	7.172	14.589	258	6.714	6.666
G. Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	237.028	184.756	19.393	52.273	593	19.786	16.643
H. Prijevoz i skladištenje	31.972	17.207	1.402	14.765	200	1.216	1.034
I. Djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	3.406	3.156	364	249	3	297	265
J. Informacije i komunikacije	5.069	3.389	1.361	1.681	210	576	568
K. Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	312.817	309.992	432	2.825	9	6.328	176
L. Poslovanje nekretninama	2.710	2.636	55	75	2	0	0
M. Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	8.711	6.955	267	1.757	146	145	119
N. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	760	394	76	366	10	66	64
O. Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	43.883	43.873	308	10	0	352	4
P. Obrazovanje	2.554	2.469	439	86	6	576	418
Q. Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	195	92	1	103	2	0	0
R. Umjetnost, zabava i rekreacija	4.699	453	84	4.245	180	84	83
S. Ostale uslužne djelatnosti	9.387	8.699	115	688	6	277	55
U. Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0	0	0	0
Stanovništvo	454.052	417.398	29.988	36.654	293	20.594	19.335
Ostalo neraspoređeno	4.341	4.341	1.095	0	0	4.076	1.095
Grand Total	1.280.684	1.128.128	76.873	152.556	2.400	72.527	57.600

Prikaz promjena ispravki vrijednosti (bilans i vanbilans) sa odvojenim prikazom za status neizmirenja obaveza

000KM

	Ispravke vrijednosti za kreditne rizike i rezervacije za vanbilans	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
Početno stanje	77.022	68.222
Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	10.690	6.336
Iznos ukinutih ispravki vrijednosti	-8.439	-7.767
Završno stanje	79.272	66.791

Rizikom ponderisana aktiva (RWA)

Prilagođavanje rizikom ponderisane aktive vrši se u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala - na način da se dijelu izloženosti obezbjeđenom nekretninom dodjeljuje ponder u skladu sa odredbama člana 60. Odluke o izračunavanju kapitala Banke.

Internim aktima Banke je regulisan proces upravljanja kolateralima kao i uslovi koji nekretnina mora ispunjavati da bi bila prihvaćena kao kvalitetan kolateral.

Banka koristi depozite kao instrumente materijalne kreditne zaštite dok se instrumenti nematerijalne kreditne zaštite ne koriste.

Za potrebe izračuna rizikom ponderisane aktive Banka koristi kreditne rating-e tri vanjske institucije za procjenu kreditnog rizika i to Standard&Poor's, FITCH and Moody's i to za izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama i izloženosti prema institucijama.

Raspoređivanje izloženosti u odgovarajuće stepene kreditnog kvaliteta (1,2,3,4,5 i 6) vrši se prema tabeli raspoređivanja kreditnih procjena ECAI objavljenu na stranici FBA i u skladu sa odredbama člana 50, 56., 57 i 71. Odluke o izračunavanju kapitala (uz napomenu da ukoliko za određenu stavku izloženosti postoje dvije kreditne procjene odabranih ECAI koje odgovaraju različitim ponderima rizika).

Klasa izloženosti	1 ¹	2	3	4	5	6
Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0% ²	20%	50%	100%	100%	150%
Izloženosti prema institucijama - ročnost duža od tri mjeseca	20%	20%	50%	100%	100%	150%
Izloženosti prema institucijama - ročnost kraća od tri mjeseca	20%	20%	20%	50%	50%	150%

¹ Stepen kreditne kvalitete

² Ponder rizika

Iznos izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite

000KM

Klase izloženosti	Neto izloženost		Izloženost nakon korištenja kreditne zaštite	
	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	206.985	0	206.985	0
Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	75.292	0	75.292	0
Izloženosti prema tijelima javnog sektora	201	0	201	0
Izloženosti prema institucijama	106.418	0	106.418	0
Izloženosti prema privrednim društvima	136.846	0	128.728	0
Izloženosti prema stanovništvu	482.515	0	476.158	0
Izloženosti obezbjedene hipotekama na nekretninama	209.172	0	209.172	0
Izloženost u statusu neizmirenja obaveza	0	5.906	0	5.904
Ostale izloženosti	69.613	0	84.089	0
Ukupno	1.287.042	5.906	1.287.043	5.904

5. Likvidnosni zahtjevi

S ciljem osiguranja kratkoročne otpornosti Banke na rizik likvidnosti, Banka je dužna osigurati adekvatan nivo zaštitnog sloja likvidnosti, kako bi zadovoljila potrebe za likvidnošću za scenarij stresa likvidnosti od 30 kalendarskih dana.

Rizik likvidnosti je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed nesposobnosti Banke da ispunjava dospjele obaveze, i to zbog:

- povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora sredstava) ili
- otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti).

Kvalitativni zahtjevi odnose se na obavezu Banke da uspostavi primjerene strategije, politike, procedure, procese i sisteme za identifikaciju, mjerenje i praćenje rizika likvidnosti, te upravljanje tim rizikom tokom odgovarajućeg perioda, uključujući i upravljanje na dnevnoj, odnosno unutardnevnoj osnovi, kako bi se osiguralo da Banka odražava odgovarajući nivo i strukturu zaštitnog sloja likvidnosti.

Banka je definisala Politiku upravljanje rizikom likvidnosti u NLB Banci d.d., Sarajevo. Politikom su definisani:

5.1. Strategije i postupci za upravljanje rizikom likvidnosti

Politikom za upravljanje rizikom likvidnosti detaljno su propisani minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti, polazeći od standarda propisanih Odlukom Agencije, kvantitativni zahtjevi u pogledu koeficijenata pokrića rizika likvidnosti i osiguranja stabilnih izvora finansiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

Kvantitativni zahtjevi podrazumijevaju prethodno ispunjenje svih propisanih zahtjeva u pogledu obavezne rezerve u skladu sa važećim propisima i svih drugih propisa i ograničenja koji se odnose na likvidnost banke i obaveze banke u skladu sa propisima za obavljanje platnog prometa u zemlji i inostranstvu.

Polazna tačka za upravljanje rizikom likvidnosti na strateškom nivou je definisanje sklonosti ka preuzimanju rizika profila rizičnosti Banke. U skladu sa Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima tolerancija na prihvatanje rizika likvidnosti je niska. Zbog toga je bitno da Banka osigura dodatne izvore finansiranja za izmirenje svojih obaveza u svakom trenutku, čak i u slučaju realizacije pojedinog scenarija.

Strateški nivo upravljanja rizikom likvidnosti obuhvata:

- izradu stresnih testova i određivanje optimalnog i minimalnog nivoa likvidnosnih rezervi;
- praćenje i upravljanje primarnim i sekundarnim likvidnosnim rezervama;
- pripremanje i praćenje dinamičnih projekcija likvidnosti.

Banka sprovodi Interni postupak procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) s ciljem da se osigura cjelovito upravljanje rizikom likvidnosti i sveobuhvatna procjena adekvatnosti interne likvidnosti.

S obzirom na okruženje s vrlo niskim (negativnim) kamatnim stopama i ograničene mogućnosti ulaganja, Banka se suočava s viškom likvidnosti. U takvom okruženju posvećuje se puno pažnje strukturi i koncentraciji rezervi likvidnosti, imajući u vidu također moguća štetna negativna kretanja na tržištu. Kako bi se promptno pratili i procjenjivali rizici u takvim relevantnim okolnostima, koje se odnose na državni i finansijski sektor, sistem ranog upozoravanja (EWS) predstavlja važan alat za upravljanje rizicima. Korištenjem scoring modela likvidnosti, relevantni pokazatelji likvidnosti se redovno kontroliraju, uključujući praćenje core depozita, pri čemu se posebna pažnja posvećuje strukturi i stabilnosti različitih segmenata (zbog visokog postotka unutar cijelog udjela depozita).

5.2. Način organizovanja upravljanja rizikom likvidnosti u banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti

U cilju provođenja donesenih politika i procedura iz oblasti upravljanja rizikom likvidnosti utvrđene su nadležnosti različitih organizacionih dijelova koje su detaljno opisane u Politici i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti.

Sektor za upravljanje sredstvima nadležan je za dnevno upravljanje likvidnošću, planiranje likvidnosti Banke na osnovu plana dospjelih poslova i najava budućih poslova, prikupljanje izvora finansiranja i plasmane likvidnosnih viškova na međunarodnim finansijskim tržištima, pripremu projekcija likvidnosti u narednom jednogodišnjem periodu, upravljanje likvidnom imovinom, ispunjavanje limita i ciljnih vrijednosti pokazatelja strukturne likvidnosti, a za eventualna odstupanja podnošenje prijedloga mjera ALCO-u, prepoznavanje i ugradnja troška likvidnosti preko sistema transfernih cijena, podnošenje izvještaja ALCO-u, sudjelovanje u razvoju i održavanju informacionog sistema potrebnog za učinkovito upravljanje likvidnošću Banke, provođenje zadataka određenih Planom za likvidnost za nepredviđene slučajeve itd.

Sektor za upravljanje rizicima nadležan je za praćenje izloženosti riziku likvidnosti kroz poređenje pokazatelja likvidnosti sa zakonski utvrđenim ograničenjima, kao i internim limitima i ciljnim vrijednostima Banke, razvoj, uvođenje i primjenu modela definisanih Politikom, izradu izvještaja iz oblasti likvidnosti (LCR izvještaj, pokazatelji strukturne likvidnosti, Scoring modeli, stabilnost depozita po viđenju, itd.), podnošenje izvještaja na ALCO.

Nadležnosti Odjela za strateško upravljanje rizicima su: koordinacija u izradi internih akata iz oblasti likvidnosti, provođenje stres testova likvidnosti, validacija modela definisanih Politikom, podnošenje izvještaja različitim organima odlučivanja o usklađenosti pokazatelja sa limitima i ciljnim vrijednostima utvrđenim Risk profilom Banke.

Nadležnosti Sektora za finansijsko upravljanje i kontroling su izvještavanje Agencije za bankarstvo FBiH o najvećim izvorima Banke i ugradnja elemenata upravljanja rizikom likvidnosti u Banci u sistem internih transfernih cijena u saradnji sa Odjelom za upravljanje bilansom banke.

Nadležnosti i odgovornosti Sektora za platne sisteme i podršku poslovanju su izrada regulatornih izvještaja kao što su Izvještaj o ročnoj usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza, izvještaj o dnevnoj likvidnosti, Izvještaj za obračun obavezne rezerve.

5.3. Politike i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti

Područje likvidnosti u Banci je regulisano aktima definisanim navedenim u 3.3.2.

Mjerenje rizika likvidnosti provodi se kroz izvještaj o strukturalnoj likvidnosti i gapova likvidnosti koji prikazuju dugoročiji aspekt obezbjeđivanja likvidnosti banke (na strani ulaganja, obaveza, veze između ulaganja i obaveza i strukture izvora finansiranja). U skladu sa novom lokalnom regulativom Banka je u obavezi održavanja minimalnog zahtjeva za likvidnost kroz koeficijent pokrića likvidnosti LCR koji se i ranije pratio zbog zahtjeva Standarda upravljanja rizicima na nivou NLB Grupe.

Banka redovno provodi stres testove likvidnosti. Mjerenje izloženosti riziku obavlja se i primjenom Scoring modela.

Banka usklađuje svoje poslovanje obzirom na rizik likvidnosti u skladu sa zakonskim odredbama i internim politikama održavanja rezervi likvidnosti, usklađenosti aktive i pasive te limitima i ciljnim pokazateljima likvidnosti. Odjel za upravljanje bilansom Banke dnevno upravlja rezervama likvidnosti osiguravajući Banci zadovoljenje potreba njenih klijenata.

5.4. Opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenost sa strategijom

Banka kontinuirano ispunjava sva zakonska ograničenja iz oblasti izloženosti riziku likvidnosti koja se odnose na usklađenost finansijske aktive i finansijske pasive, iznos sredstava na računu obavezne rezerve u Centralnoj banci, dnevnu likvidnost i LCR koeficijent.

Banka svakodnevno raspolaže znatno većim iznosom likvidnih rezervi na računu Centralne banke i računima Ino banaka u odnosu na potreban iznos koji je rezultat provedenih testiranja otpornosti na stres.

Interne kontrole su uspostavljene da osiguraju adekvatno upravljanje likvidnosnim rezervama, diverzifikaciju (u smislu geografske strukture, valute i izdavaoca) i dovoljan iznos sredstava. Strukturom likvidnosnih rezervi se prati i rukovodi na način da Banka u bilo kojem trenutku ima dobro diverzifikovanu likvidnu aktivu u dovoljnom iznosu da pokrije potencijalne neočekivane izdatke i gubitke u različitim stresnim scenarijima. U cilju diverzifikacije likvidnosnih rezervi, Banka investira u dužničke instrumente izdate od Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske ili od vlada za koje Banka ima odobren limit, i drugih emitenata za koje Banka procijeni da su odgovarajuće rezerve likvidnosti i da investiranje u njih predstavlja poslovnu, odnosno ekonomsku opravdanost.

Na strateškom nivou Banka planira i projektuje dinamične gap-ove likvidnosti, kretanje novčanih tokova u različitim vremenskim periodima i pod različitim pretpostavkama mogućih scenarija budućih kretanja novčanih tokova. Na osnovu ovih projekcija, Banka donosi odluke o daljim potrebama finansiranja i finansira prilagodbe transfernih cijena.

Osim zakonskih ograničenja, postoji niz internih limita i ciljnih vrijednosti koji su konzervativnije postavljeni. Banka ispunjava sva interna ograničenja iz oblasti izloženosti riziku likvidnosti.

Koncentracija najvećih nebankarskih deponenata je visoka i to je jedini pokazatelj likvidnosti koji nije na niskom nivou rizika. Uz sve ostale pokazatelje koji su u nivou niskog rizika, kao i rezultat scoring modela, može se zaključiti da je ukupna izloženost riziku likvidnosti u protekloj godini bila na niskom nivou.

Uzimajući u obzir dosadašnje pokazatelje, planske veličine i nisku toleranciju na rizik likvidnosti kao i rezultate stres testova likvidnosti, pretpostavka je da će izloženost riziku likvidnosti i dalje ostati na niskom nivou.

5.5. LCR – koeficijent pokrića rizika likvidnosti

S ciljem osiguranja kratkoročne otpornosti na rizik likvidnosti, Banka je dužna osigurati adekvatan nivo zaštitnog sloja likvidnosti, kako bi zadovoljila potrebe za likvidnošću za scenarij stresa likvidnosti od 30 kalendarskih dana. U praćenju i kontroli rizika likvidnosti Banka je dužna kontinuirano održavati LCR, a za potrebe izvještavanja Agencije dužna je dostavljati izvještaje o LCR-u minimalno na mjesečnoj osnovi, pri čemu Agencija može zahtijevati i učestalije izvještavanje, na dekadnoj, sedmičnoj ili dnevnoj osnovi u slučaju potrebe ili kriznih situacija.

Izračun LCR koeficijenta zasnovan je na utvrđivanju dvije komponente:

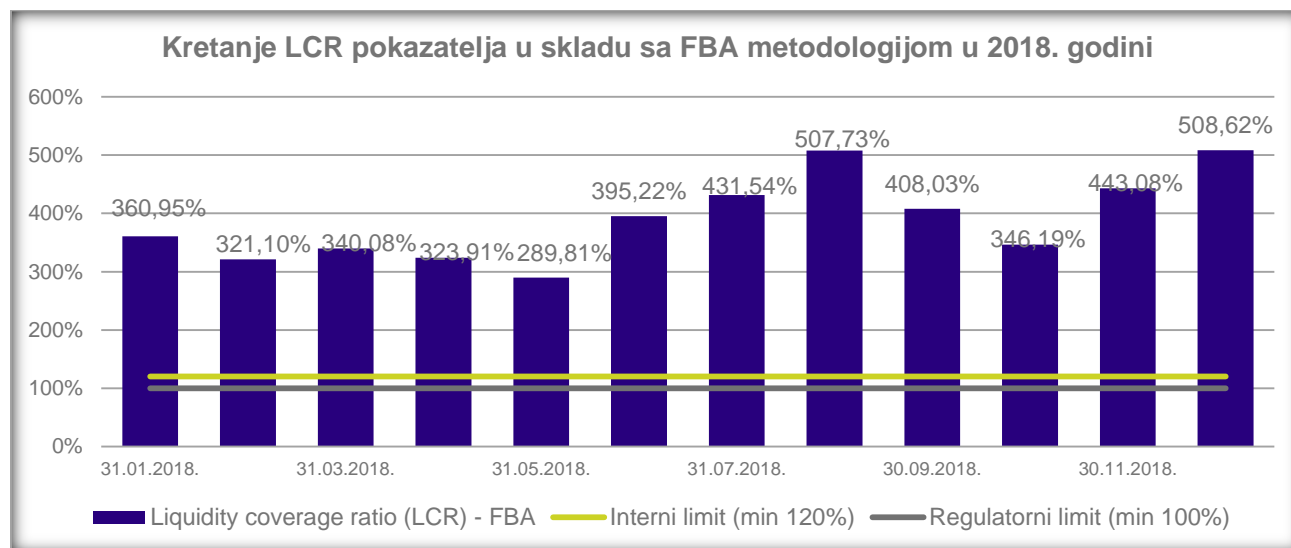
- zaštitni sloj likvidnosti
- ukupnih neto likvidnosnih odliva, koje se izračunavaju u skladu sa utvrđenim parametrima scenarija u narednih 30 kalendarskih dana.

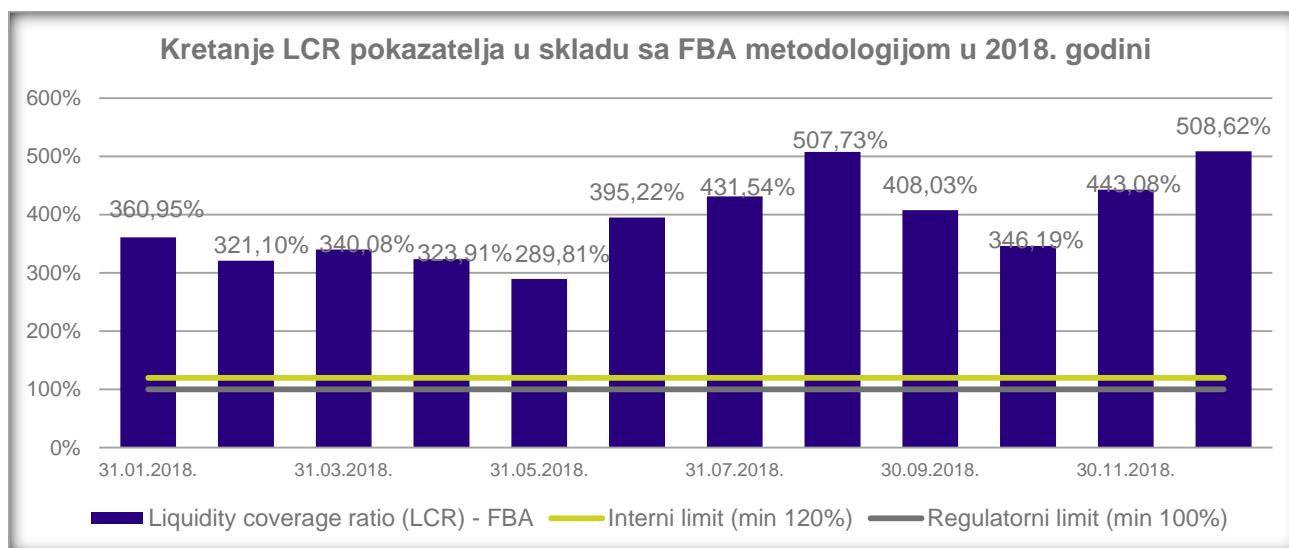
Zaštitni sloj likvidnosti se sastoji od:

- a) imovine nivoa 1 (EHQLA), koja čini minimalno 60%, pri čemu najmanje 30% zaštitnog sloja likvidnosti treba činiti imovina nivoa 1, bez pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete;
- b) imovine nivoa 2 (HQLA), koja čini maksimalno 40%, koja se dijeli na imovinu nivoa 2a i imovinu nivoa 2b, pri čemu imovina nivoa 2b može biti najviše 15% zaštitnog sloja likvidnosti.

Neto likvidnosni odlivi predstavljaju zbir likvidnosnih odliva umanjene za zbir likvidnosnih priliva, ali ne smiju biti manji od nule. Osnovni princip koji vrijedi prilikom utvrđivanja neto likvidnih odliva je da Banka prilikom izračuna LCR istu stavku ne može uvrštavati i kod uvrđivanja zaštitnog sloja likvidnosti i vezano za likvidne prilive.

U sljedećoj tabeli je pregled kretanja LCR koeficijenta tokom 2018. godine. Banka je održavala kratkoročnu likvidnost na nivou znatno višem od zakonski (min. 100%) i interno postavljenih limita (min. 120%).

U tabeli ispod prikazani su podaci o koeficijentu pokriva rizika likvidnosti (LCR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja koeficijenta:

C 76.00.a - Likvidnosna pokrivenost - Izračuni (K 76 LCR - Izračun.a)		Vrijednost/ Procenat
		010
IZRAČUNI		
Brojnik, nazivnik, omjer		
010	Zaštitni sloj likvidnosti	219.495
020	Neto likvidnosni odlivi	43.155
030	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	508,62%
Izračun brojnika		
040	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku imovine nivoa 1, isključujući pokrivenne obveznice izuzetno visoke kvalitete (uskldu s članom 24. Odluke): neprilagođen	219.495
050	Odlivi po osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1, isključujući pokrivenne obveznice izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
060	Prilivi po osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1, isključujući pokrivenne obveznice izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
070	Osigurani odlivi novca	
080	Osigurani prilivi novca	
090	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 isključujući pokrivenne obveznice izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	219.495
100	Vrijednost imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta u skladu s članom 24 Odluke.: neprilagođena	
110	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
120	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
130	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "prije primjene gornje granice"	
140	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "nakon primjene gornje granice"	
150	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete	
160	Vrijednost imovine nivoa 2a u skladu s članom 24. Odluke: neprilagođena	

C 76.00.a - Likvidnosna pokrivenost - Izračuni (K 76 LCR - Izračun.a)		Vrijednost/ Procenat
		010
170	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
180	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
190	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	
200	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	
210	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	
220	Vrijednost imovine nivoa 2b u skladu s članom 24. Odluke: neprilagođena	
230	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
240	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
250	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	
260	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	
270	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	
280	Iznos viška likvidne imovine	
290	Zaštitni sloj likvidnosti	219.495
Izračun nazivnika		
300	Ukupni odlivi	161.746
310	U cijelosti izuzeti prilivi	
320	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	
330	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	118.591
340	Smanjenje za "u cijelosti izuzete prilive"	
350	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	
360	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	118.591
370	Neto likvidnosni odliv	43.155
Stub 2		
380	Zahtjev iz Stuba 2.	

6. Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja banke

Podaci i informacije Banke koje se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja objavljuju se jednom godišnje u okviru Finansijskog izvještaja, koji je dostupan na web stranici Banke i web stranici Sarajevske berze.

U okviru Finansijskog izvještaja objavljuju se slijedeći podaci o vlasničkih ulaganjima Banke:

- iznos izloženosti uporedno za dvije godine;
- vrsta izloženosti prema emitentu vrijednosnog papira/uloga, djelatnost, zemlja poslovanja i % vlasništva;
- pregled korištenih računovodstvenih politika, uključujući klasifikaciju i način vrednovanja vlasničkih ulaganja Banke.

Izloženosti Banke po osnovu vlasničkih ulaganja sa 31.12.2018. godine predstavljaju izloženosti po osnovu posjedovanja odobrenja/dozvola za obavljanje određene djelatnosti Banke. U toku 2018. godine nije bilo prodaja vlasničkih ulaganja.

Vlasničkim ulaganjima koja su bila u posjedu Banke sa 31.12.2018. godine, trenutno se ne trguje na berzi.

7. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promjene kamatnih stopa.

7.1. Izvori rizika i učestalost mjerenja

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.

Sistem mjerenja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi obuhvata sve značajne izvore kamatnog rizika kojima Banka može biti izložena, a to su:

- a) rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa – je rizik kome je Banka izložena zbog ročne neusklađenosti dospjeća (za fiksne kamatne stope) i ponovnog vrednovanja (za promjenjive kamatne stope) pozicija imovine, obaveza te dugih i kratkih vanbilansnih pozicija u bankarskoj knjizi.
- b) rizik krive prinosa – je rizik kome je Banka izložena zbog promjene oblika i nagiba krive prinosa.
- c) bazni rizik – je rizik kojem je Banka izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope.
- d) rizik opcije – je rizik koji proizilazi iz opcija, uključujući ugrađene opcije u kamatno osjetljive pozicije (npr. krediti s mogućnošću prijevremene otplate, depoziti sa mogućnošću prijevremenog povlačenja i sl.).

Izloženost kamatnom riziku mjeri se mjesečno u skladu sa metodologijom Grupe i kvartalno u skladu sa lokalnom metodologijom, a obuhvataju praćenje otvorenih kamatno osjetljivih pozicija po značajnim valutama i vremenskim intervalima, ispunjenost postavljenih limita, BPV (Basis Point Value), NII (Net Interest Income).

7.2. Osnovne pretpostavke za mjerenje, odnosno procjenu izloženosti kamatnom riziku

Banka mjeri i procjenjuje negativan uticaj kamatnog rizika na neto kamatni prihod odnosno dobit i ekonomsku vrijednost bankarske knjige.

Mjerenje izloženosti kamatnom riziku u Banci vrši se s obzirom na uticaj rizika kamatne stope na neto kamatni prihod Banke tzv. GAP analizom odnosno analizom kamatnih rastojanja. U skladu sa metodologijom promjene neto kamatnog prihoda, osjetljivost neto prihoda od kamata prikazuje uticaj na bilans uspjeha uzrokovan iznenadnim šokom (porastom) kamatnih stopa na tržištu za 50 i 100 bp. U skladu sa metodom BPV, osjetljivost kapitala prikazuje uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala izazvanu iznenadnim šokom tržišnih stopa za 200 bp.

7.3. Promjene prihoda i ekonomske vrijednosti za mjerenje kamatnog rizika

Praćenje izloženosti kamatnom riziku obavlja se upoređivanjem rezultata osjetljivosti kapitala i osjetljivosti neto prihoda sa utvrđenim limitima.

Limiti ugrađeni u Politiku i procedure praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa su:

- Prihodovni aspekt kamatnog rizika (engl. Earnings At Risk – EAR) – izračunava se za stavke s preostalim dospijecom do 1 godinu. Pad neto kamatnog prihoda u slučaju paralelne promjene kamatnih stopa za 100 bp, bez uzimanja u obzir podjele core depozita, ne smije biti veći od 3%.
- Ekonomski aspekt kamatnog rizika (engl. Economic Value of Equity – EVE) - Banka mora ispunjavati kriterij uticaja paralelnog pomjeranja kamatne krivulje za 200 baznih tačaka, koji primjenjuje na postojeću otvorenu kamatnu poziciju po pojedinim vremenskim intervalima. Efekt simulacije, s uzimanjem u obzir core depozita ne smije premašiti 10% kapitala Banke.
- Dozvoljeni limiti odstupanja kamatno osjetljive aktive od kamatno osjetljive pasive po valutama i periodima preostalog dospijeca utvrđeni su Odlukom Uprave.

U skladu s lokalnom regulativom po kojoj se prati izloženost kamatnom riziku od početka 2018. godine, limit u visini 20% je utvrđen kao maksimalni odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala usljed paralelnog pomjeranja kamatnih stopa za 200 bp. Rezultat izračuna izloženosti kamatnom riziku po metodologiji Agencije za bankarstvo FBiH na dan 31.12.2018. godine je iznosio 1,05% od kapitala, što označava nisku izloženost kamatnom riziku. U tabeli ispod je dat pregled ukupne ponderisane pozicije po valutama:

BA 04.00 - Ukupna ponderisana pozicija - Ukupno		Iznos
		010
010	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - KM	45
020	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - EUR	1.376
030	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - USD	
040	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - CHF	
050	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - GBP	
060	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - AUD	
070	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - CAD	
080	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - SEK	
090	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - DKK	
100	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - KWD	
110	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - HRK	
120	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - OSTALO	-128
130	PROMJENA EKONOMSKE VRIJEDNOSTI	1.293
140	REGULATORNI KAPITAL	123.200
150	(PROMJENE EKONOMSKE VRIJEDNOSTI/REGULATORNI KAPITAL)*100	1,05%

8. Interni proces procjene adekvatnosti kapitala - ICAAP i interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti – ILAAP

8.1. ICAAP

ICAAP u Banci je baziran na zahtjevima iz Zakona o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 27/17), Odlukom o upravljanju rizicima u banci i Odlukom o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala u banci („Službene novine Federacije BiH“ broj: 81/17), Smjernicama o izvještavanju Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine o primjeni ICAAP-a u banci i Standardima za upravljanje rizicima u NLB Grupi.

Osnovna svrha implementacije ICAAP –a u Banci je obezbjeđenje sljedećeg:

- Uspostavljanja odgovarajućeg procesa identifikacije i mjerenja rizika,
- Osiguranje dovoljnog obima kapitala vezanog za profil rizičnosti Banke,
- Uspostavljanje pouzdanog procesa za upravljanje rizikom (organizacijski i metodološki).

Sveukupni ICAAP proces u Banci provodi se na godišnjoj osnovi, sa okvirom za testiranje otpornosti na stres, praćenjem, upravljanjem i izvještavanjem Uprave Banke i Nadzornog odbora na kvartalnoj osnovi. O rezultatima ICAAP-a u Banci obavještava se Agencija za bankarstvo FBiH u skladu sa članom 15. Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala u banci.

ICAAP Banke je:

- *Integralan* - ICAAP je sastavni dio procesa upravljanja Banke, planiranja kapitala i okvira za donošenje odluka. ICAAP je razvijen kako bi bio u potpunosti usklađen s drugim ključnim analizama i dokumentacijom, uključujući proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP), pojedinačne politike i metodologije rizika (za sve vrste rizika) i Plan oporavka .
- *Sveobuhvatan i utemeljen na rizicima*: ICAAP ima ključnu ulogu u upravljanju rizicima u Banci i obuhvata jasnu procjenu rizika za kapital i zdravo upravljanje i procese eskalacije rizika. ICAAP procjenjuje sve značajne rizike kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena te artikulira uspostavljene kontrole i ublažavanje rizika. Za svaki identifikovani materijalni rizik provedena je sveobuhvatna procjena, kvalitativna i kvantitativna.
- *Pogled unaprijed (forward looking)*: ICAAP procjenjuje kapitalne zahtjeve u različitim makroekonomskim uslovima tokom perioda planiranja. To Banci daje dodatni uvid u pogledu prikladnosti procesa poslovnog planiranja i zahtjeva za finansijskim resursima tokom horizonta planiranja pod stresnim pretpostavkama.
- *Periodično revidiranje*: ICAAP podliježe redovnim kvalitativnim i kvantitativnim revizijama najmanje jednom godišnje ili češće ako postoje značajne promjene u poslovnom modelu i strategiji ili profilu rizika i kapitala.

Priprema i redovno godišnje, kao i vanredno, ažuriranje ICAAP-a u Banci je u nadležnosti Odjela za strateško upravljanje rizicima kao kontrolne funkcije upravljanja rizicima, a u skladu sa zahtjevima iz Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala u Banci, uzimajući u obzir sljedeće:

- Identifikaciju i mjerenje rizika u skladu sa rizičnim profilom Banke,
- Određivanje metodologija za procjenu internih kapitalnih zahtjeva,
- Određivanje scenarija testiranja otpornosti na stres,
- Utvrđivanje ICAAP limita za materijalno značajne rizike,
- Opis internih kontrola u ICAAP-u,
- Budžetiranje i planiranje kapitala (ICAAP i Risk Appetite perspektiva),
- Redovno izvještavanje i praćenje ICAAP-a,
- Integracija ICAAP-a u proces donošenja odluka.

Najvažniji cilj ICAAP-a u Banci je osiguranje adekvatnog kapitala i održivosti u svakom trenutku. Svrha ICAAP procesa je da Banka ima uspostavljene čvrste, efikasne i sveobuhvatne strategije i procese za procjenu i održavanje tekućih iznosa, vrsta i raspodjele internog kapitala koji se smatra adekvatnim za pokrivanje prirode i nivoa rizika kojima je ili bi Banka mogla biti izložena. ICAAP igra ključnu ulogu u održavanju kontinuiteta poslovanja Banke osiguravanjem njene adekvatne kapitalizacije. Banka koristi ekonomsku i normativnu perspektivu u ICAAP procesu.

Ekonomska perspektiva daje veoma sveobuhvatan pogled na rizike. U ekonomskoj perspektivi cilj je interno osigurati potreban kapital za rizike koji mogu uzrokovati ekonomski gubitak, na temelju trenutne kvantifikacije i uz korištenje vrlo visokih razina pouzdanosti za procjenu neočekivanih gubitaka. Neki od tih rizika, ili rizici povezani s njima, mogu se djelimično ili u potpunosti materijalizovati kasnije pod normativnom perspektivom kroz negativan uticaj na bilans uspjeha koji se rezultira smanjenjem kapitala. Stoga se od Banke očekuje da u normativnoj perspektivi procijeni u kojoj mjeri bi rizici identifikovani i kvantifikovani u ekonomskoj perspektivi mogli uticati na kapital i ukupan iznos izloženosti riziku u budućnosti.

Normativna perspektiva (Osnovni scenario) je petogodišnja procjena Banke koja pokazuje njenu sposobnost ispunjavanja svih regulatornih zahtjeva vezanih za kapital i Risk Appetite Banke. Unutar tih ograničenja kapitala, Banka definiira svoje zaštitne slojeve u Risk Appetite iznad regulatornih minimuma i internih kapitalnih potreba koji joj omogućuju održivo praćenje poslovne strategije. Osnovni scenario se odnosi na planske projekcije Banke za period od 2019. do 2023. godine. Projekcije kapitala za navedeni period pokazuju da će planirana stopa adekvatnosti kapitala biti iznad svih poznatih regulatornih zahtjeva i limita definisanih u Risk Appetite Banke.

Normativna perspektiva (Nepovoljni (adverse) stres scenario) uključuje rezultate provedenih testiranja otpornosti na stres. U perspektivi koja uključuje stresne scenarije Banka nastoji ispuniti koeficijent adekvatnosti kapitala uvećan za upravljački buffer u svakom trenutku, uključujući i trogodišnje projekcije nepovoljnih kretanja koja podrazumijevaju iscrpljivanje kapitala Banke. Nepovoljni (adverse) stres scenario obuhvata uticaj potencijalnih negativnih efekata koji proizlaze iz procjene kapitalnih zahtjeva na osnovu ekonomske perspektive i povezuju efekte između kapitalnih zahtjeva i dobiti i gubitka (engl. Profit&Loss – P&L) u naredne 3 godine. U ovom scenariju svi identifikovani materijalni gubici materijaliziraju se u isto vrijeme, čak i ako to nije realno, te se stoga procjenjuje da je ovaj scenario vjerovatan i stres dovoljno jak.

ICAAP je stalni proces i rezultati se kvartalno pripremaju Nadzornom odboru u sklopu sveobuhvatnog izvještaja iz segmenta upravljanja rizicima (Risk report) i dodatno Upravi Banke u materijalima za ALCO i RiCO.

Pristupi koje banka koristi za mjerenje materijalno značajnih rizika

Utvrđivanje značajnih rizika je sastavni procesa interne procjene adekvatnosti kapitala. Cilj procesa je utvrditi da li Banka raspolaže dovoljnim iznosom kapitala za apsorpciju potencijalnih negativnih efekata proizašlih iz izloženosti pojedinim rizicima.

Na toj osnovi su prepoznati svi materijalno važni rizici i definisana sklonost Banke ka preuzimanju rizika. Banka u svom djelovanju preuzima odgovarajući nivo rizika (u granicama njene sposobnosti za preuzimanje rizika, čime nije ugroženo njeno postojanje), redovno ga prati i ima uspostavljen set mjera za upravljanje rizikom.

Značaj identifikovanih rizika se određuje na osnovu Strategije Banke, Risk Profila kao i poslovanja NLB Banke d.d., Sarajevo. Izloženost rizicima se prati kroz usklađenost sa limitima i ciljnim vrijednostima definisanim u Risk Appetite, Risk Profilu, Scoring modelima likvidnosti, analizom kvaliteta portfolija i rezultatima stres testova, kao i stručne procjene učesnika u procesu identifikacije.

Identifikacija rizika se provodi jednom godišnje, a u slučaju značajnih promjena u profilu rizičnosti Banke i više puta godišnje.

Identifikacija rizika uključuje dva aspekta procjene:

- postojeći profil rizika (uključujući prethodne rezultate i srodna iskustva),
- procjena forward looking kao srednjoročna prognoza, pripremljena na osnovu vlastitih očekivanja Banke.

Profil rizičnosti (Risk Profil) Banka određuje na osnovu realizacije limita i ciljnih vrijednosti pokazatelja sklonosti ka preuzimanju rizika (Risk Appetite) i dodatnih važnih pokazatelja za upravljanje i praćenje profila rizika banaka definisanim u posebnim politikama za upravljanje pojedinačnim rizicima. Risk Profil Banke obuhvata kreditni, devizni, kamatni rizik u bankarskoj knjizi, rizik likvidnosti, operativni rizik i indikatore rizika solventnosti i profitabilnosti.

Prognoza koja se odnosi na budući srednjoročni period (2 godine) je zasnovana na historijskom kretanju, planskim veličinama, pokazateljima ranog upozorenja izloženosti rizicima, kao i već evidentiranim rizicima prioriteta A u aplikaciji za evidentiranje operativnih rizika i štetnih događaja. Prijedlog prognoze za rizik usklađenosti primijenjen je na osnovu rezultata ECRA analize koju provodi Odjel za usklađenost poslovanja i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

U cilju širenja kulture rizika i boljeg razumijevanja zahtjeva u procesu identifikacije i mjerenja rizika uključeni su svi organizacioni dijelovi Banke, kao i Uprava Banke.

Skala za identifikaciju i mjerenje nivoa rizika u Risk Profilu je definisana po uzoru na skalu iz EBA risk dashboarda, koji je dio redovne procjene rizika koju provodi EBA i koja nadopunjuje Izvještaj o procjeni rizika. Iz pregleda je vidljivo da li je izloženost riziku na niskom, srednjem ili visokom nivou. Za ključne indikatore rizika koji se nalaze na EBA risk dashboard, Banka je uskladila kriterije nivoa rizika. Pri određivanju nivoa izloženosti riziku u procesu identifikacije koristi se i prag materijalne značajnosti, kao i skala nivoa rizika zasnovana na Metodologiji za upravljanje operativnim rizicima u NLB Banci d.d., Sarajevo.

Na osnovu rezultata identifikacije i mjerenja rizika Banka utvrđuje kapitalne zahtjeve za identificirane materijalno značajne rizike.

Pravila za utvrđivanje ekonomskog kapitalnog zahtjeva:

- Srednji do visoki rizik / Visok rizik - interni kapitalni zahtjev;
- Nivo rizika nizak do srednji - neophodne su mjere ublažavanja, interni kapitalni zahtjev opcionalno;
- Nivo rizika nizak – interni kapitalni zahtjev u skladu sa regulatornim iz Stuba I.

8.2. ILAAP

U skladu sa zahtjevom na nivou NLB Grupe, Banka je uspostavila ILAAP Proces. Odlukom o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci, koja je stupila na snagu 27.02.2019. godine, a počinje se primjenjivati od 01.01.2020. godine, obaveza uspostavljanja ILAAP-a postaje i dio lokalne regulative.

Svrha ILAAP-a je uspostavljanje snažnog sistema upravljanja likvidnosnim rizicima NLB Banke d.d. Sarajevo.

U skladu sa Risk Appetite i Strategijom upravljanja rizicima na nivou NLB Grupe, tolerancija na rizik likvidnosti je niska. ILAAP je uključen u svakodnevni poslovni proces i poslovne odluke u vidu dnevnog

praćenja novčanih tokova, rezultati stres testova služe za definisanje obima likvidnih rezervi, a rezultati scoring modela se koriste za aktiviranje Plana za likvidnost za nepredviđene slučajeve.

Upravljanje Rizikom likvidnosti u NLB Banci d.d, Sarajevo je uspostavljeno na način koji omogućava pouzdan proces za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika likvidnosti u kratkoročnom i dugoročnom periodu. Pozicija likvidnosti i razvoj se kontinuirano prati.

Banka je implementirala različite alate za mjerenje izloženosti riziku likvidnosti u vidu pokazatelja strukturne likvidnosti, stres testova, projekcija likvidnosti budućih novčanih tokova, Scoring modela itd. U pogledu budućeg upravljanja likvidnošću, sistem praćenja i upravljanja će se kontinuirano usklađivati sa Risk Appetite, Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima i Risk profilom. Ciljane vrijednosti navedene u pomenutim dokumentima i njihovo stres testiranje potvrđuju adekvatnost Politike upravljanja rizikom likvidnosti Banke.

NLB Banka d.d., Sarajevo ima samoodrživi model finansiranja koji se temelji na depozitima domaćih klijenata i ne oslanja se na unutar-grupacijsku likvidnost. U slučaju potrebe Banka dodatne izvore finansiranja obezbjeđuje iz kreditnih linija dobivenih od NLB d.d., Ljubljana, međunarodnih finansijskih institucija i države.

Uspostavljeni sistem limita je u skladu sa sklonosti Banke ka preuzimanju rizika i odražava nisku toleranciju na rizik likvidnosti. Limiti su postavljeni na nivoima koji omogućavaju blagovremeno prepoznavanje i ublažavanje rizika.

Mjerenje i praćenje izloženosti riziku likvidnosti omogućeno je preko većeg broja pokazatelja, kao što su usklađenost ročne strukture finansijske aktive i finansijske pasive, NSFR, Neto LTD, koncentracija izvora finansiranja itd. S ciljem uspostavljanja ranog sistema upozorenja u pogledu situacije likvidnosti u banci, razvijen je model za identifikaciju i monitoring rizika likvidnosti (Scoring model). U Scoring modelima se kroz kombinaciju rezultata 22 pokazatelja dobije rezultat koji pokazuje kolika je izloženost ovom riziku. Skala je podijeljena na pet nivoa od niskog do ekstremno visokog rizika likvidnosti. Rezultat je tokom 2018. godine bio 1 – što je oznaka niskog rizika.

Banka kontinuirano ispunjava sva zakonska ograničenja iz oblasti izloženosti riziku likvidnosti koja se odnose na usklađenost finansijske aktive i finansijske pasive, iznos sredstava na računu obavezne rezerve u Centralnoj banci, dnevnu likvidnost i LCR koeficijent.

Banka provodi različite stres scenarije vezane za izloženost riziku likvidnosti s ciljem da se identifikuju potencijalni negativni događaji na likvidnost banke. Stres testovi trebaju upozoriti Banku na buduće neočekivane novčane odlive. Banka mjesečno provodi testove otpornosti na stres u pet različitih stresnih scenarija koji se kreću od umjerenog do ekstremno jakog, u skladu sa jačinom primijenjenog stresa sa tromjesečnim trajanjem.

Optimalna i minimalna vrijednost rezervi likvidnosti se izračunava na bazi jakog stresnog scenarija, a uspostavljeni limiti su:

- optimalni nivo rezervi likvidnosti jednak je odlivu u trajanju od tri mjeseca u slučaju jakog stresnog scenarija,
- minimalni nivo rezervi likvidnosti jednak je odlivu u trajanju od dva mjeseca u slučaju jakog stresnog scenarija.

Osim kratkoročnih tromjesečnih stres testova provode se i stres testovi unutardnevne likvidnosti (engl. Intraday liquidity). Banka svakodnevno raspolaže znatno većim iznosom likvidnih rezervi na računu Centralne banke i računima ino banaka u odnosu na potreban iznos koji je rezultat stres testiranja unutardnevne likvidnosti.

Metodologija za izračunavanje internih transfernih cijena (ITC) u NLB Banci d.d., Sarajevo predstavlja osnov za mjerenje profitabilnosti organizacionih jedinica i praćenje poslovanja Banke, po segmentima. Glavni cilj uvođenja ITC sistema je učinkovitije praćenje poslovanja Banke i pravednija distribucija

kamatnih prihoda između pojedinih organizacionih dijelova. Neusklađenost između obima izvora i cijene koja se plaća, te između investicija i prinosa koji se postižu, reguliše se transferom sredstava. Politikom cijena i primjenom ITC metodologije, omogućava se postizanje željene strukture bilansa.

Ukoliko bi došlo do pogoršanja pokazatelja likvidnosti, Banka ima uspostavljen Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve i Plan oporavka. Aktiviranje Plana za likvidnost za nepredviđene slučajeve se oslanja na rezultate Scoring modela. Osnov za aktivaciju Plana nastaje u momentu kada likvidnosni rezultati pokažu da je Banka na drugom stepenu narušene likvidnosti odnosno kada je likvidnosni rezultat Scoring modela u rasponu od 60% do 80%, pri čemu se smatra da je izloženost Banke riziku likvidnosti visoka. Dodatno, u slučaju promjene materijalno značajnih unutrašnjih i vanjskih faktora, Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve se može aktivirati i ranije, odnosno prije rezultata Scoring modela.

Uspostavljenim Planom oporavka utvrđeni su žuti i crveni pragovi za pokazatelje ročne usklađenosti finansijske aktive i pasive, LCR, NSFR i neto LTD. Ukoliko bi došlo do pogoršanja poslovanja Banke uzrokovanog ozbiljnim poremećajem likvidnosti, Banka bi mogla primijeniti jednu ili više mjera definisanih Planom oporavka u cilju uspostavljanja održivog poslovanja Banke.

9. Politika naknada

9.1. Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada

Politika naknada zaposlenicima u NLB Banci d.d. Sarajevo (u daljem tekstu: Politika naknada) je usklađena sa Zakonom o radu, Zakonom o bankama, Odlukom o politici i praksi naknada zaposlenicima u banci (Službene novine FBiH, broj 81/17), Pravilnikom o radu, Pravilnikom o platama i drugim materijalnim primanjima, Pravilnikom o organizaciji Banke, Pravilnikom o sistematizaciji i drugim relevantnim aktima, kao i sad Smjernicama EBA-e o pravilnim politikama primanja u skladu sa članovima 74/3 i 75 (2) Direktive 2013/36 / EU i u skladu sa članom 450 Uredbe EU br. 575/2013 (EBA / GL / 2015/22 od 27.6.2016. godine, u daljem tekstu: Smjernice EBA), gdje NLB dd primjenjuje ovu Politiku primanja u NLB dd i prenoseći je na članove Grupe, prati princip proporcionalnosti predviđen Smjernicama EBA, uzimajući u obzir ukupnu aktivu, obim sredstava Banke, raspoložive kapitalne i dužničke instrumente, kapitalne zahtjeve i druge kriterije navedene u Smjernicama. Politiku naknada usvaja Nadzorni odbor Banke.

9.2. Informacije o vezi između plaće i uspješnosti, odnosno o korelaciji između naknada, uspješnosti i rizika za sve zaposlene

Politikom naknada se posebno uređuju pravila ocjenjivanja i nagrađivanja Ključne kategorije zaposlenika, pri čijem utvrđivanju se u obzir uzimaju interna organizacija, vrsta, obim i složenost poslovnih aktivnosti Banke, profil rizičnosti Banke, pozicija, poslovi, odgovornosti i naknade zaposlenika, uslovi na tržištu rada i drugi relevantni kriteriji. Kriterijumi u potpunosti razmatraju rizike kojim Banka ili NLB Grupa jesu ili mogu biti izloženi u profilu rizičnosti ili risk apetitu.

Ukupna naknada ključne kategorije zaposlenika sastoji se od:

- Fiksne naknade, u skladu sa relevantnim profesionalnim iskustvom i odgovornostima u Banci, kako je navedeno u Pravilniku o sistematizaciji odnosno uslovima radnog mjesta
- Varijabilne naknade koja zavisi od
 - rezultata NLB Grupe (za Upravu Banke) odnosno Banke (za Ključnu kategoriju zaposlenika),
 - rezultata nadležne organizacione jedinice Ključne kategorije zaposlenika
 - te individualnih rezultata Ključne kategorije zaposlenika.

9.3. Omjeri između fiksnih i varijabilnih naknada

Omjer između fiksne i varijabilne naknade zavisi od funkcije koju obavlja Ključna kategorija zaposlenika, poslovnu, zajedničku ili kontrolnu, te od nivoa uticaja koji funkcija ima na poslovanje Banke.

Za ključnu kategoriju zaposlenika poslovne funkcije, odnos između fiksne i varijabilne naknade može biti u pravilu 60%:40%.

Za sve ostale zaposlenike, uključujući ostale ključne kategorije zaposlenika zajedničkih ili kontrolnih funkcija (čija fiksna primanja ne smiju biti manja od 2/3 ukupnih primanja), odnos između fiksne i varijabilne naknade može u pravilu biti maksimalno 80%:20%.

9.4. Informacije o kriterijima uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na dionice, opcije ili varijabilne komponente naknada

Zaposlenici koji pripadaju Ključnoj kategoriji zaposlenika Banke imaju pravo na varijabilnu naknadu, na osnovu slijedećih finansijskih i nefinansijskih kriterija:

1. Ciljevi Banke, odnosno NLB Grupe:
2. Ciljevi organizacionih jedinica Ključne kategorije zaposlenika
3. Lični ciljevi Ključne kategorije zaposlenika (razvojni, projektni i drugi ciljevi)

9.5. Opis, kriteriji i obrazloženje varijabilnih naknada koje koristi Banka

Dodjela i isplata varijabilne naknade (i odgođenog dijela) zaposleniku čije profesionalne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na profil rizičnosti Banke ovisi o usklađenosti kriterija koji proizlaze iz upravljanja rizikom, putem praćenja uspješnosti na osnovu KPI (Ključnih poslovnih indikatora) i KRI (Ključnih indikatora rizika) na nivou NLB Grupe, Banke i pojedinačnih organizacionih jedinica. Ovi kriteriji uključuju: poštivanje usvojenih politika, metodologija, usmjerenja, zahtjeve regulatora i revizora kao i ovlaštenja povezana s poslom Ključne kategorije zaposlenika.

Varijabilna naknada se neće dodijeliti niti isplatiti u slučaju da ista ugrozi zdravu kapitalnu osnovu Banke, NLB d.d. ili NLB Grupe.

Ciljevi Ključne kategorije zaposlenika koji pripadaju kontrolnim funkcijama se definišu u skladu sa njihovim ovlaštenjima i odgovornostima.

Banka je dužna osigurati da varijabilne naknade zaposlenika koji su uključeni u kontrolne funkcije zavise od postignutih ciljeva povezanih sa njihovim funkcijama, neovisno o ciljevima poslovnih jedinica koje kontrolišu.

Kada se postavljaju i odobravaju ciljevi, može se odrediti drugačiji odnos između fiksne i varijabilne naknade za zaposlene kontrolnih funkcija pod uslovom odobrenja Nadzornog odbora, kako bi se osigurala njihova nezavisnost i odgovornost.

9.6. Ukupne naknade, po području poslovanja

Ukupne naknade po područjima poslovanja iznose 14.852.088 KM, a sastoje se od fiksnih za 2018. godinu i varijabilnih za 2017. godinu, i to:

• Uprava Banke	1.171.235 KM
• Sektor za poslovanje sa stanovništvom	6.897.355 KM
• Sektor za upravljanje sredstvima	381.274 KM
• Kontrolne funkcije	664.319 KM
• Ostali	5.737.905 KM

9.7. Zbir svih naknada po kategorijama zaposlenika, te informacije o naknadama podijeljene na Upravu Banke, Nadzorni odbor i ostale zaposlenike Banke čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil banke

Ukupne naknade za Nadzorni odbor, Upravu Banke i zaposlenike čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil Banke iznose 2.302.798 KM, a sastoje se od fiksnih za 2018. godinu i varijabilnih za 2017. godinu, i to:

• Nadzorni odbor	21.005 KM,
• Uprava Banke	1.171.235 KM i
• Ostali zaposlenici čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil Banke	1.110.558 KM.

9.8. Broj zaposlenika čije naknade iznose 100.000,00 KM ili više po finansijskoj godini

Banka ima ukupno 4 zaposlenika čije naknade iznose 100.000,00 KM ili više po finansijskoj godini.

10. Bankarska grupa i odnos između matičnog društva i podređenih društava

Većinski vlasnik Banke je NLB d.d. Ljubljana (97,34%), koja sastavlja finansijske izveštaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standarima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI). NLB Banka d.d. Sarajevo ne sačinjava izveštaje na konsolidovanoj osnovi.